

Beslissing

(B)2635

9 november 2023

Beslissing over het aangepaste voorstel van Elia Transmission Belgium NV van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten

Artikel 4(2)(e) en (f) en artikel 4(3) van de verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
1. WETTELIJK KADER.....	4
2. ANTECEDENTEN.....	12
2.1. Algemeen.....	12
2.2. Raadpleging	13
3. BEOORDELING VAN HET AANGEPASTE VOORSTEL	14
3.1. Algemene opmerkingen	14
3.2. Toetsing aan de Algemene opmerkingen in beslissing (B)1941.....	15
3.3. Artikelsgewijze commentaar	17
4. CONCLUSIE	34
BIJLAGE 1	36
BIJLAGE 2	37
BIJLAGE 3	38
BIJLAGE 4	39

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) onderzoekt hierna, op grond van artikel 4(2)(e) en (f) en artikel 4(3) van de verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet (hierna: de Europese netcode E&R), de aanvraag tot goedkeuring van het aangepaste voorstel van de door de NV Elia Transmission Belgium opgestelde:

- regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten (hierna ook wel aangeduid als “de marktopschortingsregels”) overeenkomstig artikel 36(1) van de Europese netcode E&R, en
- de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, overeenkomstig artikel 39(1) van de Europese netcode E&R (hierna ook wel aangeduid als “de verrekeningsregels”)¹.

Deze aanvraag werd door de NV Elia Transmission Belgium (hierna: Elia) per brief van 18 juli 2023 ingediend bij de CREG. Aan het voornoemde aangepaste voorstel (ingediend in het Nederlands en het Frans) worden de volgende documenten toegevoegd: het consultatieverslag dd. 17 juli 2023 (in het Engels), een document dd. 7 april 2023 getiteld “[vrije vertaling²] Toelichtingsnota – regels voor marktopschorting en -herstel en verrekeningsregels in geval van opschorting van marktactiviteiten” – hierna: “de toelichtingsnota dd. 7 april 2023”) en een versie van het aangepaste voorstel (in het Nederlands en het Frans) met de bijgehouden wijzigingen ten opzichte van het consultatiedocument.

Elia geeft in haar aanvraag tot goedkeuring van 18 juli 2023 aan dat ze eind 2018 een eerste keer een voorstel van deze regels heeft ingediend ter goedkeuring bij de CREG. Elia stipt aan dat de CREG in haar beslissing (B)1941 van 19 september 2019 geen goedkeuring geeft van het voorstel maar aan Elia vraagt om alles in het werk te stellen om zo spoedig mogelijk een aangepast voorstel ter goedkeuring in te dienen. Elia verwijst in haar aanvraag tot goedkeuring naar de besprekingen die in de tussentijd zijn gehouden met de CREG teneinde de gevraagde aanpassingen uit haar beslissing (B)1941 te verhelderen. Elia verwijst eveneens naar haar overleg met marktpartijen in de tussentijd.

Elia verduidelijkt in haar aanvraag tot goedkeuring van 18 juli 2023 dat de marktopschortingsregels enkel nog marktactiviteiten beschouwen die specifiek een Belgische aangelegenheid vormen en los staan van Europese processen. Hierdoor bestrijken deze regels nog zeven marktactiviteiten en niet langer elf marktactiviteiten zoals eerst voorgesteld. Daarnaast bevatten de verrekeningsregels aldus Elia niet de formule voor de bepaling van het herstellertarief maar maakt deze onderdeel uit van het tariefvoorstel van Elia dat zij ter goedkeuring indient bij de CREG. Elia verduidelijkt dat de formule voor de bepaling van het herstellertarief in de periode 2024-2027 is opgenomen in haar tariefvoorstel ingediend bij de CREG op 10 mei 2023. Een openbare raadpleging over dit tariefvoorstel liep van 14 februari 2023 tot en met 20 maart 2023³.

Verder zet Elia daarin uiteen dat, o.a. voor het voorstel van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, er in artikel 7 van de Europese netcode E&R in een openbare raadpleging van de belanghebbenden, inclusief de bevoegde autoriteiten, wordt voorzien en dat zij daarom een openbare raadpleging gehouden heeft over haar

¹ De marktopschortingsregels en de verrekeningsregels kunnen hierna in deze beslissing ook wel “de(ze) Regels” worden genoemd naar analogie met het aangepaste voorstel van Elia.

² “Explanatory note – rules for suspension of market activities and rules for settlement in case of suspension of market activities”

³ https://www.elia.be/nl/publieke-consultaties/20230213_key-elements-of-foreseen-evolutions-included-in-the-tariff-proposal-2024-2027

aangepaste voorstel tussen 7 april en 8 mei 2023. In de toelichtingsnota dd. 7 april 2023 die Elia toevoegde aan de openbare raadpleging worden twee alternatieve mogelijkheden beschreven om het herstellertarief te factureren, ofwel factureert Elia het herstellertarief aan de balanceringsverantwoordelijken (BRPs - *Balancing Responsible Parties*), ofwel aan de toeganghouders/DSOs. Elia vermeldt dat zij de reacties van de marktpartijen en het consultatieverslag (hierna ook wel aangeduid als “het consultatieverslag”) als bijlage bij het aangepaste voorstel heeft toegevoegd. Elia heeft naar aanleiding van de openbare raadpleging een reactie ontvangen van Febeliec en van FEBEG die beide niet-vertrouwelijk zijn⁴.

Het directiecomité van de CREG heeft huidige beslissing over het aangepaste voorstel (de versie in het Nederlands en het Frans) genomen tijdens zijn vergadering van 9 november 2023.

1. WETTELIJK KADER

1. Artikel 1 van de Europese netcode E&R⁵ bepaalt dat om de operationele veiligheid te waarborgen, de verspreiding of verergering van een incident tegen te gaan en aldus een wijdverbreide storing en black-outtoestand te vermijden, en om het elektriciteitssysteem efficiënt en snel te herstellen in geval van een nood- of black-outtoestand, een netcode wordt vastgesteld met gedetailleerde voorschriften inzake:

- a) het beheer van de nood-, black-out- en hersteltoestanden door de TSB's⁶;
- b) de coördinatie van het systeembeheer in de gehele Unie in nood-, black-out- en hersteltoestanden;
- c) de simulaties en tests ter waarborging van het betrouwbare, efficiënte en snelle herstel van geïnterconnecteerde transmissiesystemen in nood- of black-outtoestand naar normale toestand;
- d) de instrumenten en inrichtingen ter waarborging van het betrouwbare, efficiënte en snelle herstel van geïnterconnecteerde transmissiesystemen in nood- of black-outtoestand naar normale toestand.

2. De Europese netcode E&R voorziet onder meer in het opstellen door de transmissiesysteembeheerder (TSB) van een systeembeschermingsplan en een herstelplan en in het ter goedkeuring voorleggen aan de regulator van een reeks van voorstellen. Met toepassing van artikel 4(2) van de Europese netcode E&R zal iedere TSB meer bepaald de desbetreffende regelgevende instantie in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG de volgende voorstellen ter goedkeuring voorleggen:

- a) de voorwaarden om op te treden als aanbieder van beschermingsdiensten op contractbasis, overeenkomstig lid 4;
- b) de voorwaarden om op te treden als aanbieder van hersteldiensten op contractbasis, overeenkomstig lid 4;

⁴ De consultatiedocumenten zijn gepubliceerd door Elia op haar website (https://www.elia.be/nl/publieke-consultaties/20230407_rules-for-suspension-and-restoration-of-market-activities).

⁵ een Europese verordening en dus rechtstreeks van toepassing in elke lidstaat

⁶ Transmissiesysteembeheerders

c) de lijst van SNG's⁷ die verantwoordelijk zijn voor de toepassing op hun installaties van de maatregelen die voortvloeien uit de verplichte eisen bedoeld in Verordeningen (EU) 2016/631, (EU) 2016/1388 en (EU) 2016/1447 en/of nationale wetgeving, en een lijst van door die SNG's toe te passen maatregelen zoals bepaald door de TSB's in artikel 11, lid 4, onder c), en artikel 23, lid 4, onder c);

d) de lijst van in artikel 11, lid 4, onder d), en artikel 23, lid 4, onder d), bedoelde significante netgebruikers met hoge prioriteit of de beginselen die voor de vaststelling daarvan worden toegepast, en de voorwaarden voor het ontkoppelen en reactiveren van netgebruikers met hoge prioriteit, tenzij dit door de nationale wetgeving van lidstaten is bepaald;

e) de overeenkomstig artikel 36, lid 1, opgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten;

f) specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, overeenkomstig artikel 39, lid 1;

g) het testplan, overeenkomstig artikel 43, lid 2.

3. Indien een lidstaat dit zo heeft bepaald, kunnen de in artikel 4(2), onder (a) t/m (d) en onder (g), bedoelde voorstellen ter goedkeuring worden voorgelegd aan een andere instantie dan de regelgevende instantie (artikel 4(3) van de Europese netcode E&R).

Door middel van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe (meer bepaald artikel 259) wordt de bevoegdheid om de voorstellen van de netbeheerder bedoeld in artikel 4(2)(c), (d) en (g) van de Europese netcode E&R goed te keuren aan de federale minister bevoegd voor energie toegekend.⁸ In deze goedkeuringsprocedure door de minister is weliswaar voorzien dat de CREG om een voorafgaand advies wordt gevraagd.

De CREG blijft onder meer bevoegd voor de goedkeuring van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten, bedoeld in artikel 4(2)(e) van de Europese netcode E&R, alsook voor de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, bedoeld in artikel 4(2)(f) van de Europese netcode E&R. De CREG stelt vast dat Elia in het voorliggend voorstel de regels bedoeld in beide wettelijke bepalingen gegroepeerd heeft.

4. Artikel 4(3) van de Europese netcode E&R bepaalt verder de termijn voor goedkeuring van de in artikel 4(2) van de Europese netcode E&R bedoelde voorstellen: *“Regelgevende instanties en overeenkomstig dit lid door de lidstaten aangewezen instanties nemen binnen zes maanden na de datum van indiening door de TSB een besluit over de in lid 2 bedoelde voorstellen”*.

De CREG is derhalve gehouden een beslissing over het aangepaste voorstel te nemen binnen een termijn van zes maanden na de datum van indiening ervan door de transmissiesysteembeheerder.

⁷ Significante netgebruikers

⁸ Dit was reeds het geval in de periode van 17 december 2018 tot 27 april 2019 door middel van het koninklijk besluit van 12 december 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe om de goedkeuring vast te leggen van de beschermingsplannen en de herstelplannen alsook van de punten c), d) en g) van artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) 2017/2196 van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet.

5. Bij de toepassing van de Europese netcode E&R zorgen de lidstaten, regelgevende instanties, bevoegde entiteiten en systeembeheerders ervoor dat zij (artikel 4(1) van de Europese netcode E&R):

- a) de beginselen van evenredigheid en niet-discriminatie toepassen;
- b) de transparantie waarborgen;
- c) optimaliseren wat betreft de hoogste totale efficiëntie en laagste totale kosten voor alle betrokken partijen;
- d) erop toezien dat de TSB's bij het waarborgen van de veiligheid en stabiliteit van het netwerk zo veel mogelijk gebruikmaken van marktwerking;
- e) de technische en juridische beperkingen, alsook deze met betrekking tot persoonlijke veiligheid en beveiliging, naleven;
- f) de aan de relevante TSB toegewezen verantwoordelijkheid respecteren om de systeemveiligheid te waarborgen, inclusief als vereist bij de nationale wetgeving;
- g) de relevante DSB's⁹ raadplegen en rekening houden met de potentiële effecten op hun systemen, en
- h) rekening houden met de overeengekomen Europese normen en technische specificaties.

6. Hoofdstuk IV van de Europese netcode E&R (de artikelen 35 – 39) bevat de bepalingen betreffende marktinteracties¹⁰.

Deze artikelen luiden als volgt:

Artikel 35

Procedure voor de opschorting van marktactiviteiten

1. Een TSB kan tijdelijk één of meer van de in lid 2 opgenomen marktactiviteiten opschorten als:

- a) het transmissiesysteem van de TSB in black-outtoestand verkeert, of
- b) de TSB alle mogelijkheden van de markt heeft uitgeput en de voortzetting van marktactiviteiten tijdens de noodtoestand een of meer van de in artikel 18, lid 3, van Verordening (EU) 2017/1485 bedoelde voorwaarden zou schaden, of
- c) de voortzetting van marktactiviteiten de effectiviteit van het herstel tot de normale of alarmtoestand significant zou verlagen, of
- d) de TSB niet beschikt over de nodige instrumenten en communicatiemiddelen om marktactiviteiten te faciliteren.

⁹ Distributiesysteembeheerders

¹⁰ Met toepassing van artikel 14 van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe mag de transmissienetbeheerder voorlopig één of meerdere marktactiviteiten opschorten volgens de procedures en de regels voorzien in de artikelen 35, 36 en 38 van de Europese netcode E&R. Hij herstelt de marktactiviteiten volgens de procedure en de regels voorzien in de artikelen 36, 37 en 38 van de Europese netcode E&R.

2. De volgende marktactiviteiten kunnen overeenkomstig lid 1 worden opgeschort:

- a) de levering van zoneoverschrijdende capaciteit voor capaciteitstoewijzing bij de overeenkomstige biedzonegrenzen voor elke marktjseenheid, als wordt verwacht dat het transmissiesysteem niet tot de normale of alarmtoestand wordt hersteld;
- b) de indiening van biedingen voor balanceringscapaciteit en balanceringsenergie door een aanbieder van een balanceringsdienst;
- c) de levering van een gebalanceerde positie aan het einde van het day-aheadtijdsbestek door een balanceringsverantwoordelijke, als dat volgens de voorwaarden met betrekking tot balancering vereist is;
- d) de levering van positiewijzigingen van balanceringsverantwoordelijken;
- e) de levering van de in artikel 111, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2017/1485 bedoelde schema's, en
- f) andere relevante marktactiviteiten waarvan de opschorting noodzakelijk wordt geacht om het systeem te beschermen en/of herstellen.

3. Als marktactiviteiten overeenkomstig lid 1 worden opgeschort, zal elke SNG op verzoek van de TSB, als dat technisch mogelijk is, functioneren volgens een door de TSB vastgestelde richtwaarde voor werkzaam vermogen.

4. Als hij overeenkomstig lid 1 marktactiviteiten opschort, kan de TSB de uitvoering van zijn processen die door dergelijke opschorting worden beïnvloed, geheel of gedeeltelijk opschorten.

5. Als hij overeenkomstig lid 1 marktactiviteiten opschort, werkt de TSB ten minste met de volgende partijen samen:

- a) de TSB's van de capaciteitsberekeningsregio's waarvan de TSB lid is;
- b) de TSB's waarmee de TSB afspraken heeft gemaakt voor de balanceringscoördinatie;
- c) de „NEMO¹¹” en andere entiteiten die overeenkomstig Verordening (EU) 2015/1222 zijn aangesteld of gemachtigd om marktfuncties uit te voeren in zijn regelzone;
- d) de TSB's van een belastingfrequentieregelblok waarvan de TSB lid is, en
- e) de gecoördineerde capaciteitscalculator van de capaciteitsberekeningsregio's waarvan de TSB lid is.

6. Als de marktactiviteiten worden opgeschort, start elke TSB de in artikel 38 vastgelegde communicatieprocedure.

Artikel 36

Regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten

1. Uiterlijk op 18 december 2018 werkt elke TSB een voorstel uit voor regels betreffende de opschorting en het herstel van marktactiviteiten.

2. Nadat de regels in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG door de regelgevende instantie zijn goedgekeurd, publiceert de TSB deze op zijn website.

¹¹ Benoemde elektriciteitsmarktbeheerder – *Nominated electricity market operators*

3. De regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten zijn in de mate van het mogelijke verenigbaar met:

- a) de regels voor de levering van zoneoverschrijdende capaciteit in de betrokken capaciteitsberekeningsregio's;
- b) de regels voor de indiening van biedingen voor balanceringscapaciteit en balanceringsenergie door aanbieders van een balanceringsdienst die voortvloeien uit regelingen voor balanceringscoördinatie met andere TSB's;
- c) de regels voor de levering van een gebalanceerde positie aan het einde van het day-aheadtijdsbestek door een balanceringsverantwoordelijke, als dat volgens de voorwaarden inzake balancering vereist is;
- d) regels voor de levering van positiewijzigingen van balanceringsverantwoordelijken, en
- e) de regels voor de levering van de in artikel 111, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2017/1485 bedoelde schema's.

4. Als hij de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten uitwerkt, zet elke TSB de in artikel 35, lid 1, bedoelde omstandigheden om in objectief vastgestelde parameters, rekening houdend met de volgende factoren:

- a) het percentage belastingsontkoppeling in de LFC-zone van de TSB overeenkomstig:
 - i) het onvermogen van een significant deel van balanceringsverantwoordelijken om hun balans te behouden, of
 - ii) de noodzaak voor de TSB om met het oog op een efficiënt spanningsherstel de gebruikelijke balanceringsprocessen niet te volgen;
- b) het percentage productieontkoppeling in de LFC-zone van de TSB, overeenkomstig het onvermogen van een significant aandeel van balanceringsverantwoordelijken om hun balans te behouden;
- c) het aandeel en de geografische spreiding van niet-beschikbare transmissiesysteemelementen overeenkomstig:
 - i) de desynchronisatie van een significant deel van de LFC-zone, waardoor de gebruikelijke balanceringsprocessen een averechts effect sorteren, of
 - ii) de verlaging tot nul van zoneoverschrijdende capaciteit bij een biedzonegrens of biedzonegrenzen;
- d) het onvermogen van de volgende betrokken entiteiten om hun marktactiviteiten uit te voeren om redenen waarop zij geen invloed kunnen uitoefenen:
 - i) balanceringsverantwoordelijken;
 - ii) aanbieders van een balanceringsdienst;
 - iii) NEMO's en andere instanties die overeenkomstig Verordening (EU) 2015/1222 zijn aangesteld of gemachtigd om marktfuncties uit te voeren;
 - iv) op het transmissienetwerk aangesloten DSB's;
- e) het gebrek aan goed werkende instrumenten en communicatiemiddelen die nodig zijn om:
 - i) de eenvormige day-ahead- of intradaykoppeling of om het even welk expliciet capaciteitstoewijzingsmechanisme uit te voeren, of

- ii) het frequentieherstelproces uit te voeren, of
- iii) het reservevervangend proces uit te voeren, of
- iv) een balanceringsverantwoordelijke een gebalanceerde positie binnen day-ahead-tijdsbestek en een positiewijziging te laten leveren, of
- v) de in artikel 111, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2017/1485 bedoelde programma's te leveren.

5. In de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten is een vertragingstijd vastgesteld die voor elke overeenkomstig lid 4 vastgestelde parameter moet worden gerespecteerd alvorens de opschortingsprocedure voor marktactiviteiten wordt gestart.

6. De betrokken TSB beoordeelt de overeenkomstig lid 4 vastgestelde parameters in realtime op grond van de beschikbare informatie.

7. Uiterlijk op 18 december 2020 dient het ENTSB voor elektriciteit een verslag in bij het Agentschap waarin wordt beoordeeld in hoeverre de door de TSB's vastgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten zijn geharmoniseerd en waarin waar nodig gebieden worden geïdentificeerd die moeten worden geharmoniseerd.

8. Uiterlijk op 18 juni 2019 dient elke TSB bij het ENTSB voor elektriciteit de gegevens in die nodig zijn om het verslag overeenkomstig lid 7 op te stellen en voor te leggen.

Artikel 37

Procedure voor het herstel van marktactiviteiten

1. De betrokken TSB start in samenwerking met de in zijn regelzone actieve NEMO('s) en de aangrenzende TSB's de herstelprocedure voor de overeenkomstig artikel 35, lid 1, opgeschorte marktactiviteiten als:

- a) de situatie die de opschorting heeft veroorzaakt, is beëindigd en er geen andere in artikel 35, lid 1, bedoelde situatie van toepassing is, en
- b) de in artikel 38, lid 2, genoemde entiteiten naar behoren zijn geïnformeerd overeenkomstig artikel 38.

2. De betrokken TSB start in samenwerking met de aangrenzende TSB's het herstel van TSB-processen die door de opschorting van marktactiviteiten zijn beïnvloed als aan de voorwaarden van lid 1 is voldaan, of vroeger als dat nodig is om de marktactiviteiten te herstellen.

3. De betrokken NEMO('s) starten in samenwerking met de TSB's en de in artikel 35, lid 5, bedoelde entiteiten het herstel van de relevante eenvormige day-ahead- of intradaykoppelingsprocessen zodra de TSB('s) laat (laten) weten dat de TSB-processen zijn hersteld.

4. Als de levering van zoneoverschrijdende capaciteit is opgeschort en vervolgens hersteld, werkt elke betrokken TSB de zoneoverschrijdende capaciteit voor capaciteitstoewijzing bij door de haalbaarste en efficiëntste van de volgende mogelijkheden toe te passen voor elke markttimeeenheid:

- a) door de laatste beschikbare zoneoverschrijdende capaciteit te gebruiken die is berekend door de gecoördineerde capaciteitscalculator;

b) door de regionale capaciteitsberekeningsprocessen te starten die toepasbaar zijn overeenkomstig de artikelen 29 en 30 van Verordening (EU) 2015/1222, of

c) door in samenwerking met de TSB's van de capaciteitsberekeningsregio de zoneoverschrijdende capaciteit te bepalen op grond van de werkelijke fysieke netwerksituatie.

5. Als een deel van de volledige gekoppelde zone waar de marktactiviteiten waren opgeschort zich weer in normale of alarmtoestand bevindt, is (zijn) de NEMO('s) van die zone bevoegd om een marktkoppeling uit te voeren in een deel van de volledige gekoppelde zone, in overleg met de TSB's en de in artikel 35, lid 5, bedoelde entiteiten, op voorwaarde dat de TSB het capaciteitsberekeningsproces heeft hersteld.

6. Uiterlijk 30 dagen nadat de marktactiviteiten zijn hersteld, stelt (stellen) de TSB('s) die de marktactiviteiten heeft (hebben) opgeschort en hersteld een verslag ten minste in het Engels op met een gedetailleerde uiteenzetting van de beweegreden, de uitvoering en de gevolgen van de opschorting van de markt en een verwijzing naar de naleving van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten, en dient hij (dienen zij) dat verslag in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG in bij de desbetreffende nationale regelgevende instantie en stelt hij (stellen zij) dat ter beschikking van de in artikel 38, lid 2, bedoelde entiteiten.

7. De regelgevende instanties van de lidstaten of het Agentschap kunnen de betrokken TSB('s) aanbevelen om goede praktijken te bevorderen en soortgelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

Artikel 38

Communicatieprocedure

1. De overeenkomstig artikel 36 opgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten bevatten ook een communicatieprocedure waarin de taken en acties zijn beschreven die elke partij in zijn specifieke rol hoort uit te voeren tijdens de opschorting en het herstel van marktactiviteiten.

2. In de communicatieprocedure is bepaald dat informatie gelijktijdig naar de volgende instanties wordt gestuurd:

a) de in artikel 35, lid 5, bedoelde partijen;

b) de balanceringsverantwoordelijken;

c) de aanbieders van een balanceringsdienst;

d) de op het transmissienetwerk aangesloten DSB's, en

e) de desbetreffende regelgevende instantie van de betrokken lidstaten in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG.

3. De communicatieprocedure telt ten minste de volgende stappen:

a) kennisgeving door de TSB dat marktactiviteiten overeenkomstig artikel 35 zijn opgeschort;

b) kennisgeving door de TSB van de best mogelijke schatting van de datum en tijd waarop het transmissiesysteem wordt hersteld;

- c) kennisgeving door de NEMO en andere entiteiten die zijn aangewezen om overeenkomstig Verordening (EU) 2015/1222 en Verordening (EU) 2016/1719 marktfuncties uit te oefenen, van de eventuele opschorting van hun activiteiten;
 - d) updates door de TSB's van het herstelproces van het transmissiesysteem;
 - e) kennisgeving door de in lid 2, onder a) tot en met d), bedoelde entiteiten dat hun marktinstrumenten en communicatiesystemen functioneren;
 - f) kennisgeving door de TSB('s) dat het transmissiesysteem is hersteld naar de normale of alarmtoestand;
 - g) kennisgeving door de NEMO en andere entiteiten die zijn aangewezen of gemachtigd om overeenkomstig Verordening (EU) 2015/1222 marktfuncties uit te oefenen, van de beste schatting van de datum en tijd waarop de marktactiviteiten hersteld zullen zijn, en
 - h) bevestiging door de NEMO en andere entiteiten die zijn aangewezen of gemachtigd om overeenkomstig Verordening (EU) 2015/1222 marktfuncties uit te oefenen, dat de marktactiviteiten zijn hersteld.
4. Alle kennisgevingen en updates door de TSB('s), NEMO('s) en andere entiteiten die zijn aangewezen of gemachtigd om de in lid 3 bedoelde marktfuncties uit te oefenen, worden op de website van die entiteiten gepubliceerd. Als op de website geen kennisgeving of update kan worden gepubliceerd, informeert de tot kennisgeving verplichte entiteit per e-mail of via om het even welk ander beschikbaar middel ten minste die partijen die rechtstreeks deelnemen aan de opgeschorte marktactiviteiten.
5. Kennisgeving overeenkomstig lid 3, onder e), gebeurt per e-mail of via om het even welk ander beschikbaar middel aan de betrokken TSB.

Artikel 39

Verrekeningsregels in geval van de opschorting van marktactiviteiten

1. Uiterlijk op 18 december 2018 werkt elke TSB een voorstel uit voor regels inzake onbalansverrekening en de verrekening van balanceringscapaciteit en balanceringsenergie die van toepassing zijn op onbalansverrekeningsperiodes tijdens welke de marktactiviteiten opgeschort waren. De TSB kan dezelfde regels voorstellen die hij toepast bij normaal bedrijf.

Nadat ze door de desbetreffende regelgevende instantie zijn goedgekeurd, publiceert de TSB die regels op zijn website in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG.

Een TSB kan zijn in dit artikel bedoelde taken delegeren aan één of meer derde partijen op voorwaarde dat de derde partij de desbetreffende taak ten minste even doeltreffend kan uitoefenen als de TSB's. Een lidstaat of, indien van toepassing, een regelgevende instantie kan de in dit artikel bedoelde taken toewijzen aan één of meer derde partijen op voorwaarde dat de derde partij de desbetreffende taak ten minste even doeltreffend kan uitvoeren als de TSB('s).

2. De in lid 1 bedoelde regels gaan over de overeenkomsten van TSB's en, in voorkomend geval, derde partijen met balanceringsverantwoordelijkheid en aanbieders van een balanceringsdienst.

3. De overeenkomstig lid 1 opgestelde regels:

- a) waarborgen de financiële onpartijdigheid van elke TSB en in lid 1 bedoelde betrokken derde partij;
- b) vermijden verstoringen van stimulansen of contraproductieve stimulansen voor balanceringsverantwoordelijken, aanbieders van een balanceringsdienst en TSB's;

- c) stimuleren balanceringsverantwoordelijken om naar een balans te streven of om het systeem te helpen zijn balans te herstellen;
 - d) vermijden dat balanceringsverantwoordelijken en aanbieders van een balanceringsdienst financiële sancties worden opgelegd als gevolg van de uitvoering van door de TSB gevraagde acties;
 - e) ontmoedigen TSB's om marktactiviteiten op te schorten als dat niet strikt noodzakelijk is, en stimuleren TSB's om de marktactiviteiten zo snel mogelijk te herstellen, en
 - f) stimuleren aanbieders van een balanceringsdienst om diensten aan te bieden aan de connecterende TSB die het systeem in zijn normale toestand helpt te herstellen.
7. Met toepassing van artikel 54 van de Europese netcode E&R moeten alle relevante clausules in contracten en algemene voorwaarden van TSB's, DSB's en SNG's die verband houden met systeembeheer, voldoen aan de vereisten van deze verordening. Daartoe worden deze contracten en algemene voorwaarden dienovereenkomstig gewijzigd.

2. ANTECEDENTEN

2.1. ALGEMEEN

8. De initiële aanvraag tot goedkeuring van de marktopschoringsregels en verrekeningsregels werd door Elia per brief van 18 december 2018, ontvangen op 19 december 2018, bij de CREG per drager met ontvangstbewijs ingediend na een openbare raadpleging daarover te hebben georganiseerd van 8 oktober tot 19 november 2018 (hierna: het initiële voorstel). Aan dit initiële voorstel werden de volgende documenten toegevoegd: het consultatierapport, een document getiteld “[vrije vertaling¹²] Toelichtingsnota in verband met de documenten onder de Europese verordening 2017/2196” en een versie van het voorstel (in het Engels) met de bijgehouden wijzigingen ten opzichte van het consultatiedocument.

Op 18 juni 2019 nam de CREG de ontwerpbeslissing (B)1941 tot weigering van het initiële voorstel (de versies ingediend in het Nederlands en het Frans) en maakte die aan Elia over voor opmerkingen, die deze bezorgde per brief van 16 juli 2019.

Op 19 september 2019 nam de CREG haar beslissing (B)1941¹³ tot weigering van het initiële voorstel (hierna: de beslissing (B)1941) en betekende deze aan Elia.

9. De aanvraag die het voorwerp vormt van de huidige beslissing werd door Elia per brief van 18 juli 2023 ingediend bij de CREG. Aan het daarin vervatte aangepaste voorstel van de marktopschoringsregels en verrekeningsregels (hierna ook wel aangeduid als: “het/haar aangepaste voorstel” of “het aangepaste voorstel van Elia”) worden de volgende documenten toegevoegd: het consultatieverslag dd. 17 juli 2023 (in het Engels), de toelichtingsnota dd. 7 april 2023 en een versie van het aangepaste voorstel (in het Nederlands en het Frans) met de bijgehouden wijzigingen ten opzichte van het consultatiedocument.

¹² “Explanatory note related to European Regulation 2017/2196 documents”

¹³ Beslissing (B)1941 van 19 september 2019 over het voorstel van Elia System Operator NV van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, www.creg.be

2.2. RAADPLEGING

10. Artikel 7, getiteld “Openbare raadpleging”, van de Europese netcode E&R bepaalt dat de relevante TSB's de belanghebbenden raadplegen, inclusief de bevoegde autoriteiten van elke lidstaat, over voorstellen waarvoor overeenkomstig de punten a), b), e), f) en g) van artikel 4, lid 2, goedkeuring moet worden verleend. De duur van de raadpleging bedraagt ten minste één maand.

Artikel 7 van de Europese netcode E&R bepaalt verder dat de relevante TSB's naar behoren rekening houden met de standpunten die de belanghebbenden tijdens de raadplegingen hebben geformuleerd, alvorens zij het ontwerpvoorstel indienen. In alle gevallen wordt een duidelijke verklaring voor het al dan niet overnemen van de standpunten van de belanghebbenden gegeven en wordt deze verklaring op tijdige wijze vóór of gelijktijdig met de publicatie van de voorstellen bekendgemaakt. Elia heeft in dit kader een openbare raadpleging gehouden over het aangepaste voorstel van 7 april tot en met 8 mei 2023. Elia heeft de reacties van de marktpartijen en het consultatieverslag toegevoegd aan het dossier¹⁴.

11. Met toepassing van artikel 40, eerste lid, 2°, van zijn huishoudelijk reglement zal het directiecomité van de CREG met het oog op het nemen van een beslissing, geen openbare raadpleging organiseren wanneer de netbeheerder reeds een effectieve openbare raadpleging organiseerde over het voorwerp van de beslissing van het directiecomité. In dat geval zorgt het directiecomité ervoor dat het geheel van documenten en informatie betreffende de raadpleging, de antwoorden alsmede een verslag waarin geantwoord wordt op de ontvangen opmerkingen, aan hem worden overgemaakt. Met toepassing van artikel 40, derde lid, van het huishoudelijk reglement van het directiecomité van de CREG wordt onder een “effectieve openbare raadpleging” begrepen een raadpleging op de website van de organisator ervan, waarbij alle partijen die geregistreerd zijn op deze website onverwijld per nieuwsbrief of e-mailbericht geïnformeerd worden van het lanceren van de raadpleging, die gemakkelijk toegankelijk is vanuit de startpagina van deze website, die voldoende gedocumenteerd is en die een redelijke antwoordtermijn laat.

De voornoemde door Elia georganiseerde openbare raadpleging over haar aangepaste voorstel vond plaats op de website van Elia, alle partijen geregistreerd op deze website werden ingelicht van de lancering van de raadpleging, deze was gemakkelijk toegankelijk via de gebruikelijke webpagina “Publieke consultaties” en voorzag een redelijke antwoordtermijn van een maand. De antwoorden op de raadpleging en het consultatieverslag van 17 juli 2023 werden door Elia aan de CREG bezorgd (bijlagen 4). Eveneens werd een toelichtingsnota dd. 7 april 2023 met toelichting bij het aangepaste voorstel aan de openbare raadpleging en aan de aanvraag toegevoegd (bijlage 3).

Om die redenen heeft het directiecomité van de CREG de door Elia uitgevoerde openbare raadpleging als effectief beschouwd en op grond van artikel 23, §1, van zijn huishoudelijk reglement beslist om, in het kader van de huidige beslissing en met toepassing van artikel 40, eerste lid, 2°, van zijn huishoudelijk reglement, zelf geen (nieuwe) openbare raadpleging te organiseren voorafgaand aan de huidige beslissing.

Elia heeft tijdens de voornoemde openbare raadpleging twee reacties ontvangen, die behandeld worden in Deel 3 van deze beslissing (voor zover deze binnen de scope van deze beslissing vallen):

- FEBEG (in het Engels);
- Febeliec (in het Engels).

¹⁴ Het consultatieverslag is beschikbaar op de website van Elia: <https://www.elia.be/nl/publieke-consultaties/20230407-rules-for-suspension-and-restoration-of-market-activities>

Beide reacties worden als integraal niet-vertrouwelijk aangeduid.

3. BEOORDELING VAN HET AANGEPASTE VOORSTEL

3.1. ALGEMENE OPMERKINGEN

12. Het aangepaste voorstel van Elia bestrijkt zowel de marktopschoringsregels (incl. het herstel ervan) overeenkomstig artikel 36(1) als de verrekeningsregels overeenkomstig artikel 39(1) van de Europese netcode E&R. In samenspraak met de CREG bevatten de verrekeningsregels ten opzichte van het initiële voorstel niet langer meer de formule voor de bepaling van het herstellertarief en maakt dit deel uit van het tariefvoorstel van Elia bedoeld in artikel 12, §6, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet). De CREG keurt het aangepaste tariefvoorstel van Elia voor de tariefperiode 2024-2027, met inbegrip van het herstellertarief, goed bij beslissing (B)658E/85 van 9 november 2023¹⁵ (hierna: de beslissing(B)658E/85).

13. De CREG hanteert het beginsel, overeenkomstig overweging (9) en artikel 35(1) van de Europese netcode E&R, dat Elia vooral marktactiviteiten dient in stand te houden en te ondersteunen. Indien echter de omstandigheden niet langer toelaten om marktactiviteiten verder te zetten tijdens een herstel na een black-out, kunnen marktactiviteiten enkel tijdelijk opgeschort worden indien de verderzetting het herstel zou schaden. Deze afweging als laatste redmiddel en om erger te vermijden, moet volgens de CREG steeds gelden, zowel in het geval Elia zelf beslist over marktopschoring als indien internationaal gecoördineerd wordt overgegaan tot marktopschoring. Dit beginsel vindt tevens aansluiting op de reacties die Elia ontving tijdens de openbare raadpleging over het aangepaste voorstel die ze organiseerde.

Uiteraard kan deze afweging slechts gebeuren op het moment dat Elia voor de keuze staat en de specifieke omstandigheden van de situatie gekend zijn. In het licht hiervan zal de CREG steeds overgaan tot een kritische beoordeling van het verslag dat Elia, in overeenstemming met artikel 37(6) van de Europese netcode E&R, uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen.

Overigens geeft het rapport¹⁶ van ENTSO-E omtrent de Europese harmonisatie van marktopschoringsregels aan dat een aantal Europese netbeheerders en regulatoren vragen hebben bij de opportuniteit om marktactiviteiten überhaupt op te schorten (bv. in Nederland) en een impactanalyse van marktopschoring op het herstelproces nodig achten. De CREG volgt deze Europese harmonisatiediscussie op en rekt erop dat Elia de CREG tijdig informeert mocht een actualisatie van de voorgestelde regels noodzakelijk zijn. Marktopschoringsregels in het geval van een regionaal TSB gecoördineerd herstel na een grensoverschrijdende black-out zijn momenteel (nog) niet voorhanden.

14. De CREG begrijpt dat Elia de regels heeft opgesteld op basis van uitgangspunten waaraan de onvoorziene omstandigheden, wanneer ze zich daadwerkelijk voordoen, mogelijk niet voldoen. Het betreffen bijvoorbeeld marktopschoringsregels opgesteld binnen de context van de situaties

¹⁵ Beslissing(B)658E/85 van 9 november 2023 betreffende de vraag tot goedkeuring van het aangepaste tariefvoorstel ingediend door de transmissienetbeheerder voor elektriciteit voor de regulatoire periode 2024-2027.

¹⁶ https://eepublicdownloads.entsoe.eu/clean-documents/Network%20codes%20documents/NC%20ER/201218_ENTSO-E_Emergency%20and%20Restoration_Report.pdf

opgenomen in het herstelplan¹⁷ waarbij de omstandigheden geen internationaal karakter hebben die vragen om een internationale TSB coördinatie.

De CREG is niettemin van mening dat de goedgekeurde marktopschoringsregels de vertrekbasis moeten zijn in alle scenario's (bv. als het herstel meer dan 24u vereist) en dat hiervan enkel kan worden afgeweken in de in deze regels bepaalde gevallen, wanneer dit tot een doeltreffender systeemherstel leidt. In het licht hiervan zal de CREG steeds overgaan tot een kritische beoordeling van het verslag dat Elia in overeenstemming met artikel 37(6) van de Europese netcode E&R uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen. Wat de internationale coördinatie betreft, kijkt de CREG uit naar de activiteiten en de samenwerking die gevolg geven aan met name artikel 36(7) van de Europese netcode E&R.

15. Globaal gezien is de CREG van mening dat het aangepaste voorstel van Elia een belangrijke herziening inhoudt van haar initiële voorstel om tegemoet te komen aan haar beslissing (B)1941. Voorts is tijdens de openbare raadpleging gebleken dat het aangepaste voorstel (d.w.z. het geheel van regels zonder de herstellariëformule) geen aanleiding geeft tot belangrijke bezorgdheden bij FEBEG en de geleverde inspanningen om tot het aangepaste voorstel te komen een waardering krijgen van Febeliec. In de delen 3.2 en 3.3 gaat de CREG hierop verder in. De CREG is ook van mening dat de toelichtingsnota van Elia dd. 7 april 2023 toereikende verduidelijkingen bevat op de vragen gesteld door de CREG in haar beslissing (B)1941.

3.2. TOETSING AAN DE ALGEMENE OPMERKINGEN IN BESLISSING (B)1941

16. Het initiële voorstel bevatte op een aantal plaatsen loutere herhalingen van artikelen uit Europese regelgeving die rechtstreeks toepasselijk is in elke lidstaat, meer bepaald uit de Europese netcode E&R en de Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen (hierna "SOGL"). In paragraaf 11 van haar beslissing (B)1941 vroeg de CREG aan Elia om dergelijke herhalingen te schrappen. De CREG is van mening dat het aangepaste voorstel belangrijke verbeteringen bevat op dit vlak.

17. Het aangepaste voorstel bevat zoals reeds vermeld de aanvraag tot goedkeuring van:

- zowel de door Elia overeenkomstig artikel 36(1) van de Europese netcode E&R opgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten,
- als de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, overeenkomstig artikel 39(1) van de Europese netcode E&R.

Hoewel beide sets van regels een onderscheiden rechtsgrond hebben in de Europese netcode E&R is er een complementariteit die een gezamenlijk voorstel van Elia en een gezamenlijke beslissing van de

¹⁷ Het herstelplan van Elia, goedgekeurd door de minister van energie, gaat momenteel ervan uit dat het elektriciteitssysteem kan worden hersteld binnen de 24u na een black-out. Daaruit volgt dat de marktopschoringsregels en verrekeningsregels gelden binnen deze herstelperiode en dat wordt aangenomen dat opgeschorte marktactiviteiten kunnen worden hersteld binnen deze duur van 24u. Elia neemt bijvoorbeeld aan dat er geen netelementen beschadigd of onbeschikbaar zijn ten gevolge van het(de) incident(en) dat(die) tot de black-out heeft (hebben) geleid, dat de operatoren in de mogelijkheid blijven om een overzicht van de systeemtoestand te behouden en dat schakelen op afstand mogelijk is vanuit de controlecentra.

CREG verantwoord. In paragraaf 12 van haar beslissing (B)1941 gaf de CREG aan dat het voor haar, met het oog op duidelijkheid en transparantie voor de markt – en eventuele herzieningen in de toekomst – niettemin belangrijk is dat beide sets van regels identificeerbaar zijn. De CREG is van mening dat de structuur van het aangepaste voorstel hieraan beantwoordt.

18. In paragraaf 13 van haar beslissing (B)1941 merkte de CREG op dat het voorstel, met betrekking tot de opstelling van regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten conform artikel 36 van de Europese netcode E&R, duidelijkheid dient te bieden over zowel de opschortings- als herstelregels voor iedere geïdentificeerde marktactiviteit die kan worden opgeschort conform artikel 35(2) van de Europese netcode E&R en vervolgens hersteld volgens de procedures in artikel 37 van de Europese netcode E&R. Het initiële voorstel ging uit van elf marktactiviteiten die kunnen worden opgeschort overeenkomstig artikel 35(1) van de Europese netcode E&R – en vervolgens hersteld – waarvoor per marktactiviteit regels van toepassing moeten zijn conform artikel 36 van de Europese netcode E&R. De CREG miste in de tabel in bijlage van het initiële voorstel volledigheid en transparantie, mede doordat elders in het voorstel nog onvolkomenheden aanwezig zijn. De CREG oordeelde dat voor elk van de elf marktactiviteiten duidelijk moest zijn welke regels van toepassing zijn. De CREG vroeg dan ook om in het aangepaste voorstel van regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten een aangepaste overzichtstabel in bijlage te behouden als een samenvatting van de regels zélf die moeten worden uitgewerkt in de hoofdtekst. De tweeledigheid van enerzijds regels voor opschorting en anderzijds regels voor herstel vereiste daarbij volgens de CREG systematische aandacht.

Elia heeft ervoor gekozen om de structuur en duidelijkheid die de CREG wenste in haar beslissing (B)1941 te realiseren via een goed uitgeschreven hoofdtekst met voldoende duiding in plaats van via een weergave in een overzichtstabel. Voor de CREG is deze optie aanvaardbaar omdat het aantal marktactiviteiten die tijdelijk kunnen worden opgeschort, gerationaliseerd is van 11 naar 7 en dit tegemoet komt aan de behoefte aan overzicht. Daarnaast is het aangepaste voorstel ook duidelijker uitgewerkt.

19. Aan de opmerkingen van de CREG in paragraaf 14 van haar beslissing (B)1941 in verband met de vraag naar verduidelijking van de verrekeningsregels van toepassing per type van marktopschorting wordt voldaan in die zin dat het aangepaste voorstel uitgaat van de toepassing van één herstellertarief in geval van een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching en in de toepassing van de gewone verrekeningsregels vervat in de T&C BRP in alle andere gevallen. Het aangepaste voorstel biedt op dat vlak voldoende duidelijkheid in artikel 10.

Zoals reeds blijkt uit paragraaf 12 van deze beslissing, is de CREG van mening dat, wanneer voor de verrekening geopteerd wordt voor de toepassing van een herstellertarief, zoals hier het geval is, de bepaling zelf van dit herstellertarief een onderdeel moet vormen van het tariefvoorstel van Elia bedoeld in artikel 12, §6, van de elektriciteitswet. Elia heeft het herstellertarief inderdaad opgenomen in haar tariefvoorstel voor de tariefperiode 2024-2027, dat op heden wordt goedgekeurd bij beslissing (B)658E/85. De CREG wenst erop te wijzen dat er een wisselwerking kan zijn tussen de verrekeningsregels bedoeld in de Europese netcode E&R en de invulling die wordt gegeven aan het herstellertarief. De CREG vraagt aan Elia om de CREG tijdig te informeren zodra zij de intentie heeft om het goedgekeurde herstellertarief in de toekomst te wijzigen opdat de CREG ook tijdig kan evalueren of de verrekeningsregels aanpassing verdienen. Dit zou voor de CREG het geval zijn indien in de toekomst wordt afgestapt van een uniek herstellertarief (aangezien de voorliggende verrekeningsregels bv. in artikel 11(4) gewag maken van het bestaan van “een herstellertarief toegepast voor alle afnames en injecties”), maar bv. niet indien de bepaling van het uniek herstellertarief niet langer zou gebeuren aan de hand van dezelfde tariefformule. Elia voorziet de nood aan aanpassing van de verrekeningsregels alvast ook wanneer het uniek herstellertarief in de toekomst zou worden verlaten (cf. artikel 12(3) van de Regels).

3.3. ARTIKELSGEWIJZE COMMENTAAR

20. In de hiernavolgende bespreking blijft de CREG stilstaan bij de artikelen van het aangepaste voorstel. Enerzijds wordt het aangepaste voorstel getoetst aan de artikelsgewijze commentaar van de CREG bij het initiële voorstel in haar beslissing (B)1941. Anderzijds worden thans een aantal nieuwe opmerkingen gemaakt in het licht van de bepalingen van de Europese netcode E&R. Bovendien wordt ingegaan op de reacties die Elia ontving tijdens de openbare raadpleging en het gevolg dat Elia hieraan gaf. In het algemeen kan reeds worden opgemerkt dat de openbare raadpleging over het aangepaste voorstel geen reacties opleverde van de twee deelnemende belanghebbenden, FEBEG en Febeliec, die aanleiding gaven tot een inhoudelijke bijsturing door Elia. De geleverde inspanningen om tot het aangepaste voorstel te komen, kregen overigens een waardering van Febeliec. FEBEG maakt voornamelijk opmerkingen bij het herstellertarief (zie paragraaf 62 van deze beslissing); de andere voorgestelde wijzigingen lijken FEBEG redelijk te zijn en geven geen aanleiding tot grote bezorgdheden bij haar leden.

“Overwegende hetgeen volgt”

21. Om tegemoet te komen aan de opmerking van de CREG in paragraaf 16 van haar beslissing (B)1941 heeft Elia de datum van inwerkingtreding van de Europese netcode E&R gecorrigeerd. Deze verordening trad inderdaad in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

De CREG heeft geen verdere opmerkingen bij deze preambule.

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 – Voorwerp en toepassingsgebied

22. Artikel 1(1) van het aangepaste voorstel bevat een opsomming van de elementen die de opschortings-, herstel- en verrekeningsregels (ofwel samen de(ze) “Regels”¹⁸) bevatten met verwijzing naar het relevante artikel van de Europese netcode E&R. In artikel 1(2) geeft Elia aan dat ze wijzigingen van de Regels ter goedkeuring aan de CREG kan voorleggen en dat ze de wijzigingen ter raadpleging zal voorleggen volgens de procedure beschreven in de artikelen 5 en 7 van de Europese netcode E&R.

De CREG heeft hierbij geen opmerkingen.

Artikel 2 Definities en interpretatie

23. Artikel 2(1) van het aangepaste voorstel verklaart de definities van de verordening 2017/2196, verordening 2017/1485, verordening 2017/2195 en verordening 2015/1222 van toepassing op de Regels. Ingevolge de opmerkingen van de CREG in paragraaf 17 van haar beslissing (B)1941 heeft Elia de titels van deze Europese verordeningen, aangevuld. Artikel 2(3) bevat een aantal interpretatieregels voor toepassing van de Regels.

24. Wat betreft de begrippen gedefinieerd in artikel 2(2) van het aangepaste voorstel werden de volgende wijzigingen ten opzichte van het initiële voorstel doorgevoerd.

¹⁸ Zie ook reeds voetnoot 1.

25. De definitie van het begrip “CIPU contract” werd ingevolge de opmerkingen van de CREG in paragraaf 17 van haar beslissing (B)1941 geschrapt.

26. De definitie van “Federaal Technisch Reglement” werd vervangen door een definitie van het begrip “Gedragscode”, aangezien de gedragscode elektriciteit vastgesteld bij beslissing van de CREG van 20 oktober 2022 een deel van het federaal technisch reglement heeft vervangen, te weten wat betreft de voorwaarden voor de aansluiting op en toegang tot het transmissienet, de voorwaarden voor verstrekking van ondersteunende diensten, en de voorwaarden voor de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer.

27. Wat betreft de definitie van het begrip “Door de TSB gecontroleerde Dispatching” achtte de CREG in paragraaf 17 van haar beslissing (B)1941 een aanvulling noodzakelijk die de start en het einde bepalen van deze tijdelijke regeling om het transmissienet te beheren:

- artikel 6(3) van het aangepaste voorstel bepaalt inzake het startpunt wat volgt: *“Deze periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching begint op het moment waarop Elia haar instructies begint te geven aan een productieeenheid die een black-start-dienst levert (in het geval van een strategie voor bottom-up herstel) of contact opneemt met een naburige TSB om te starten met het opnieuw onder spanning brengen van elementen van haar systeem vanuit het systeem van die naburige TSB (in het geval van een strategie voor top-downherstel).”*
- wat betreft het eindpunt voorziet artikel 6(3) van het aangepaste voorstel wat volgt: *“De periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching eindigt zodra Elia voldoende vertrouwen heeft in de stabiliteit van het systeem (wat minimaal veronderstelt dat het transmissiesysteem weer in normale toestand verkeert) en dat ze dus de marktactiviteiten die zij tijdelijk heeft opgeschort om terug te keren naar een door de markt geregelde dispatching van het systeem, heeft kunnen herstellen”.*

Deze definitie moest volgens de CREG ook duidelijkheid bieden over welke marktactiviteiten in elk geval worden opgeschort bij de start van een regeling van ‘door de TSB gecontroleerde Dispatching’. Dit wordt eveneens bepaald in artikel 6(3) van het aangepaste voorstel.

Elia komt daarmee tegemoet aan de beslissing (B)1941 van de CREG.

28. In artikel 13(3) van het initiële voorstel was sprake van het begrip ‘normale onbalansverrekening’. De CREG vroeg in paragraaf 17 van haar beslissing (B)1941 om een definitie van dit begrip op te nemen in artikel 2 van het voorstel. Dit is niet gebeurd. Deze term werd daarentegen verlaten en er wordt thans verwezen in artikel 10(2) van het aangepaste voorstel naar de onbalansverrekening “uitgevoerd volgens de regels die worden beschreven in de T&C BRP” wat eveneens de gewenste duidelijkheid brengt.

29. De CREG merkt thans volgende discordanties tussen de Franstalige en Nederlandstalige versie van het aangepaste voorstel op:

- In de Nederlandstalige versie wordt het begrip “Aansluitingspunt van een Offshore Interconnectie” gedefinieerd met verwijzing naar de definitie ervan in de T&C BRP, terwijl in de T&C BRP sprake is van het begrip “Offshore Interconnector Aansluitingspunt”,
- in de Nederlandstalige versie van de definitie van “CDSO” wordt verwezen naar de definitie van “beheerder van een CDS”, zoals gedefinieerd in artikel 2, §1, 3), 11°, van de CREG-Gedragscode, terwijl het “CDS-beheerder” moet zijn,
- in de Nederlandstalige versie van de definitie van “DSB” wordt verwezen naar de definitie van “beheerder van een openbaar distributienet”, zoals gedefinieerd in artikel 2, §1, 3), 17°, van de CREG-Gedragscode, terwijl het “publieke distributienetbeheerder” moet zijn.

In de Franstalige versie van het aangepaste voorstel wordt daarentegen wel op correcte wijze verwezen naar de in de gedragscode gedefinieerde begrippen. De CREG vraagt om deze redactionele vergissingen in de Nederlandstalige versie te corrigeren.

Artikel 3 Reikwijdte van de verplichtingen en algemene benadering

30. In paragraaf 18 van haar beslissing (B)1941 uitte de CREG kritiek op het feit dat artikel 3 van het initiële voorstel geen concrete regels bevatte, maar loutere principes waarvan de draagwijdte bovendien niet erg duidelijk was.

Elia heeft dit artikel grondig herwerkt in het aangepaste voorstel.

Elia heeft in artikel 3(4) van het aangepaste voorstel verduidelijkt dat een aantal artikelen van de Regels, nl. de artikelen 5, 6 en 8, het karakter van “richtsnoeren” hebben, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, met andere woorden deze bepalingen zijn in principe van toepassing op Elia, omdat ze het mogelijk zouden moeten maken om de meeste noodtoestanden, black-outtoestanden en hersteltoestanden efficiënt te beheren, maar Elia kan zich genoodzaakt zien om ervan af te wijken in drie types van omstandigheden.

Noot: Dit blijkt ten minste duidelijk uit de Franstalige versie van het aangepaste voorstel : « *Pour les raisons évoquées dans les paragraphes 1, 2 et 3, les articles 5, 6 et 8 des présentes Règles revêtent un caractère de « lignes directrices », [...] »*, niet uit de Nederlandstalige versie ervan : “Om de in de paragrafen 1, 2 en 3, de artikelen 5, 6 en 8 uiteengezette redenen hebben deze Regels het karakter van “richtsnoeren””.

Het betreft volgens de CREG een onnauwkeurige vertaling naar het Nederlands, die moet worden rechtgezet. Meer bepaald moeten de woorden “de artikelen 5, 6 en 8 van” opgenomen worden tussen het woord “hebben” en de woorden “deze Regels”.

Dit kan ook worden afgeleid uit de intenties van Elia met dit artikel uiteengezet in de begeleidende nota bij het aangepaste voorstel (bijlage 3): “[vrij vertaald¹⁹] In haar beslissing stelde de CREG voor om het artikel dat de reikwijdte van de marktopschoringsregels beschrijft te schrappen, of dit artikel op zijn minst te vertalen in concrete regels. Aangezien elke nood-, black-out- of hersteltoestand uniek is en aangepast moet worden beheerd, is het belangrijk dat Elia verduidelijkt dat sommige artikelen van de marktopschoringsregels moeten worden beschouwd als richtsnoeren waarvan Elia in bepaalde omstandigheden zou kunnen afwijken, terwijl andere artikels als bindende regels kunnen worden beschouwd. In haar aangepaste voorstel voor marktopschoringsregels specificerde Elia expliciet de artikels die als richtsnoeren moeten worden beschouwd en niet als regels, en verstreekte zij zoveel mogelijk informatie en illustraties over de omstandigheden waarin Elia van deze richtsnoeren zou kunnen afwijken”.

In geval van afwijking van de richtsnoeren vervat in de artikelen 5, 6 en 8, dient Elia dit te motiveren in een verslag dat ze uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen van de CREG met toepassing van artikel 37(6) van de Europese netcode E&R.

¹⁹ “In its decision, CREG suggested to remove the article describing the scope of the Market Suspension Rules, or at least to translate this article into concrete rules. As every emergency, blackout or restoration state is unique and should be managed in a tailored way, it is important for Elia to clarify that some articles of the Market Suspension Rules should be considered as guidelines from which Elia could deviate in some circumstances, while other articles can be considered as binding rules. In its new proposal for Market Suspension Rules, Elia explicitly specified the articles that are to be considered as guidelines and not rules and provided as much information and illustrations as possible regarding the circumstances in which Elia could deviate from these guidelines”.

31. In artikel 3(1), samen gelezen met artikel 3(4)a), van het aangepaste voorstel geeft Elia aan dat afgeweken kan worden van de artikelen 5, 6 en 8 van de Regels indien meerdere landen worden getroffen door een noodtoestand, black-outtoestand of hersteltoestand en er internationaal gecoördineerd wordt opgetreden in het belang van een doeltreffend systeemherstel.

Wat betreft de vermelding in artikel 3(1) van het aangepaste voorstel dat Elia genoodzaakt kan worden in geval van een toestand van het net die meerdere landen treft om af te wijken van de Regels bv. op bevel van een Regionaal Coördinatiecentrum (RCC) maakt Febeliec de opmerking dat zij deze benadering begrijpt, maar wenst te benadrukken dat de veiligheid van het Belgische net en zijn gebruikers het centrum moet vormen van wat is toegelaten en het duidelijk zou moeten zijn dat de daaraan verbonden kosten en mogelijke schade zoveel als mogelijk moeten worden beperkt en niet ten onrechte en nadelig worden gedragen door de Belgische netgebruikers.

Elia antwoordt dat ze waakzaamheid aan de dag zal leggen tijdens de regionale discussies met de Regionale Coördinatiecentra (RCCs) wat betreft dit specifieke topic. Elia verklaart dat ze steeds met de RCCs zal samenwerken teneinde aanhoudend te verzekeren dat de doeleinden van de procedures redelijk, proportioneel blijven en de veiligheid van de Europese en Belgische netten, evenals van hun gebruikers prioriteit geven. Verder geeft Elia aan dat ze ernaar streeft een alomvattende analyse te leveren en een goed onderbouwde onderbouwing te geven in het rapport, dat uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten zal worden ingediend.

De CREG is van mening dat de door haar goedgekeurde regels gelden voor Elia voor de omstandigheden waar zij de verantwoordelijkheid draagt en gepast moet optreden. Niettemin wordt verwacht van Elia om deze regels ook te volgen als basis bij een internationaal gecoördineerd optreden tenzij wordt aangetoond dat een afwijking van deze regels doeltreffender is voor het systeemherstel. Mede verwijzend naar wat de CREG reeds uiteenzette in paragraaf 13 van deze beslissing, zal de CREG steeds overgaan tot een kritische beoordeling van het verslag dat Elia in overeenstemming met artikel 37(6) van de Europese netcode E&R uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen.

32. Artikel 3(2), samen gelezen met artikel 3(4)b), van het aangepaste voorstel bevat een belangrijk element en geeft aan dat, net zoals voor het huidige herstelplan van Elia goedgekeurd door de minister van energie, de artikelen 5, 6 en 8 van de Regels zijn geschreven op basis van veronderstelde omstandigheden zoals bijvoorbeeld de aanname dat het systeem hersteld kan worden binnen de 24 uur na een black-out. Niettemin verwacht de CREG van Elia om de Regels ook te volgen indien de herstelperiode uitloopt of de situatie niet meer beantwoordt aan de uitgangspunten van het herstelplan, tenzij wordt aangetoond dat een afwijking van de Regels doeltreffender is voor het systeemherstel. Mede verwijzend naar wat de CREG reeds uiteenzette in paragraaf 14 van deze beslissing, zal de CREG steeds overgaan tot een kritische beoordeling van het verslag dat Elia in overeenstemming met artikel 37(6) van de Europese netcode E&R uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen.

33. Artikel 3(3), samen gelezen met artikel 3(4)c), van het aangepaste voorstel voorziet tenslotte de mogelijkheid tot afwijking van de artikelen 5, 6 en 8 van de Regels door Elia indien zij een specifiek kenmerk van de toestand vaststelt waarvoor een beheer ad hoc is vereist op basis van de beoordeling van een crisisteam.

34. Febeliec begrijpt en ondersteunt zelfs de noodzaak van een pragmatische aanpak van crisisbeheersing, met vaak onverwachte problemen, maar wil ook benadrukken dat elke partij verantwoordelijk blijft voor zijn daden en beslissingen en dat er dus grenzen zijn aan het niveau van pragmatisme dat kan worden toegepast. Elia probeert dit evenwicht te vinden door een onderscheid te maken tussen bindende regels en richtsnoeren, maar aangezien niet alle situaties ex ante kunnen worden beschreven, is het noodzakelijk om een bepaald niveau van wendbaarheid en flexibiliteit te

behouden, maar toch beperkt door de verplichting om zoveel mogelijk risico's, schade en kosten te beperken.

35. De CREG kan akkoord gaan, op basis van de informatie die ze vandaag ter beschikking heeft, dat een rigoureuze set van regels Elia mogelijks kan verhinderen om efficiënt op te treden in alle situaties. De richtsnoeren vervat in de artikelen 5, 6 en 8 van de Regels zijn echter wel basisregels, waarvan afwijkingen afdoende moeten worden gemotiveerd om een monitoring door de CREG toe te laten en ook bijsturing van de Regels indien nodig voor de toekomst. Het spreekt voor zich dat Elia als zorgvuldige operator de mogelijke risico's, schade en kosten zoveel mogelijk moet beperken. De CREG benadrukt dat de verwijzingen naar de Regels in artikel 3(1) tot (3) moeten worden begrepen in samenlezing met artikel 3(4), van het aangepaste voorstel, d.w.z. als enkel betrekking hebbend op de artikelen 5, 6 en 8 van de Regels. De artikelen 5, 6 en 8 van de Regels hebben het karakter van richtsnoeren (tenzij uitdrukkelijk anders vermeld in deze artikelen) waarvan in de genoemde gevallen kan worden afgeweken; de andere artikelen van de Regels hebben daarentegen zonder meer een bindend karakter.

36. Verder bestaat de algemene benadering van Elia erin om eenvoudige en transparante regels te hebben en voor de uitvoering ervan zoveel mogelijk gebruik te maken van de bestaande procedures en instrumenten. Als er nieuwe nodig zijn, moeten deze gemakkelijk en efficiënt worden toegepast (cf. de artikelen 3(6) en 3(7) van het aangepaste voorstel).

37. Rekening houdend met wat voorafgaat, kan de CREG akkoord gaan met het voorgestelde artikel 3.

Hoofdstuk 2 Coördinatie door de TSB en relevante marktactiviteiten

Artikel 4 Coördinatie door de TSB

38. Ingevolge de opmerking van de CREG in paragraaf 19 van haar beslissing (B)1941 heeft Elia de woorden "indien zich noodsituaties voordoen" vervangen door de woorden "om de in artikel 35(1) van Verordening 2017/2196 bedoelde situaties doeltreffend te beheren". Daarmee komt zij tegemoet aan de bezorgdheid van de CREG.

39. Artikel 4(2) van het initiële voorstel vormde een herhaling van artikel 35(5) van de Europese netcode E&R. Om rekening te houden met de opmerking van de CREG vervat in de paragrafen 11 en 20 van haar beslissing (B)1941 heeft Elia dit artikel vervangen door een bepaling die voorziet dat bij de opschorting en het herstel van de marktactiviteiten Elia overleg pleegt met de in artikel 9(6) van de Regels genoemde externe partijen. De CREG heeft hierbij geen opmerkingen.

40. Artikel 4(3) van het aangepaste voorstel levert de opschortingsparameters van de in artikel 35(1) van de Europese netcode E&R bedoelde omstandigheden en dit in overeenstemming met artikel 36(4) van dezelfde Europese netcode. Mede doordat het aangepaste voorstel in haar geheel meer structuur en duiding bevat, biedt artikel 4(3) van het aangepaste voorstel voldoende transparantie en duidelijkheid die echter ontbraken in het initiële voorstel waarop de CREG wees in paragraaf 21 van haar beslissing (B)1941. Aansluitend op dezelfde paragraaf van haar beslissing (B)1941, is de CREG van mening dat er voldoende structuur is aangebracht in de hoofdtekst waardoor een overzichtstabel in bijlage niet langer noodzakelijk is voor een goed begrip van de Regels. De marktactiviteiten die tijdelijk kunnen worden opgeschort, zijn overigens generationaliseerd van 11 naar 7 en het aangepaste voorstel maakt consequent gebruik van het centrale begrip "door de TSB gecontroleerde Dispatching" waardoor de tekst wint aan helderheid.

41. In artikel 4(4) van het aangepaste voorstel specificeert Elia de vertragingstijd alvorens de opschortingsprocedure van marktactiviteiten te starten. Hoewel Elia een breed spectrum hanteert van 15 minuten tot 24 uur bevat de paragraaf voldoende duiding ter verklaring van deze termijn en

elementen die aansturen op aanvaardbare en efficiënte vertragingstijden indien tijdelijke marktopschorting noodzakelijk is. Mede doordat het aangepaste voorstel in haar geheel meer structuur en duiding bevat, biedt artikel 4(4) van het aangepaste voorstel voldoende transparantie en duidelijkheid om tegemoet te komen de opmerkingen in paragraaf 22 van haar beslissing (B)1941.

Febeliec geeft in haar reactie op de publieke consultatie aan, in het kader van artikel 4(3) en 4(4), dat ze de pragmatische benadering betreffende beslissingsmomenten voor opschorting van marktactiviteiten steunt, teneinde stroefheid te vermijden die zelfs zou kunnen resulteren in een grotere negatieve uitkomst in geval van een incident.

42. In paragraaf 23 van haar beslissing (B)1941 reageert de CREG op de terughoudendheid van Elia in haar initiële voorstel om concreter te zijn dan het beschrijven van algemene principes voor marktopschorting en -herstel. Het aangepaste voorstel van Elia bevat meer structuur, duiding en transparantie over de acties van Elia indien de noodzaak van tijdelijke marktopschorting zich opdringt. Het consequent gebruik van het centrale begrip “door de TSB gecontroleerde Dispatching” en de duidelijke omlijning dat nog enkel marktactiviteiten worden beoogd in geval van nationale problemen waarbij Elia de verantwoordelijkheid draagt om op te treden en het (hierdoor) terugbrengen van 11 marktactiviteiten tot 7 die tijdelijk kunnen worden opgeschort, leiden ertoe dat de eerdere opmerkingen van de CREG in paragraaf 23 van haar beslissing (B)1941 niet meer relevant zijn voor het aangepaste voorstel. Volgens de CREG bewaart het aangepaste voorstel een goed evenwicht tussen het belang van transparante procedures enerzijds en de onzekerheden omtrent de omstandigheden wanneer de procedures daadwerkelijk moeten worden toegepast anderzijds.

Artikel 5 Marktactiviteiten

43. In artikel 5(2) van het aangepaste voorstel identificeert Elia niet langer elf, maar zeven marktactiviteiten die door Elia kunnen worden opgeschort en waarop bijgevolg de marktopschortingsregels van toepassing zijn. Het betreffen vier marktactiviteiten die zijn opgesomd in artikel 35(2) van de Europese netcode E&R:

- indiening van biedingen voor balanceringscapaciteit en balanceringsenergie door de BSPs (*Balancing Service Providers*). Artikel 35(2)b) van de Europese netcode E&R vermeldt deze marktactiviteit.
- levering van een – gedeeltelijk – gebalanceerde positie aan het einde van het day-aheadtijdsbestek door de BRPs (*Balancing Responsible Parties*). Artikel 35(2)c) van de Europese netcode E&R vermeldt deze marktactiviteit.
- levering van positiewijzigingen van de BRPs. Artikel 35(2)c) van de Europese netcode E&R vermeldt deze marktactiviteit.
- levering van programma's en commerciële handelsprogramma's door de SA (*Scheduling Agent*). Artikel 35(2)d) van de Europese netcode vermeldt deze marktactiviteit.

Elia identificeert de levering van zone-overschrijdende capaciteit voor capaciteitstoewijzing bij de overeenkomstige biedzonegrenzen voor elke tijdeenheid door Elia, zoals vermeld in artikel 35(2)a) van de Europese netcode E&R, niet als een marktactiviteit die door Elia zal moeten worden opgeschort. De CREG sluit zich hierbij aan en is van mening, mocht de noodzaak zich opdringen, dat een tijdelijke opschorting van deze marktactiviteit het resultaat moet zijn van internationale coördinatie.

Zoals artikel 35(2)f) van de Europese netcode E&R de mogelijkheid biedt, kunnen andere marktactiviteiten worden geïdentificeerd waarvan de opschorting noodzakelijk wordt geacht om het systeem te beschermen en/of te herstellen. Elia identificeert in artikel 5(2) van het aangepaste voorstel drie bijkomende marktactiviteiten:

- de aankoop van balanceringsenergie door Elia;
- de aankoop van balanceringscapaciteit door Elia;
- de publicatie van de onevenwichtsprijs door Elia;

De CREG is van mening dat deze drie bijkomende marktactiviteiten die door Elia tijdelijk kunnen worden opgeschort een vervollediging inhouden ten opzichte van de vier marktactiviteiten waarnaar artikel 35(2) van de Europese netcode E&R verwijst. Uit de openbare raadpleging van het voorstel door Elia blijken tevens geen bezwaren tegen de reductie naar deze zeven marktactiviteiten en geeft Febeliec aan dat zij de gevolgde redenering om hiertoe te komen tevens volgt.

44. Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de CREG in de paragrafen 24 (eerste alinea) en 25 van haar beslissing (B)1941 wordt:

- in artikel 5 van het aangepaste voorstel gepreciseerd dat Elia beslist tot marktopschorting “met inachtneming van de bepalingen van Verordening 2017/2196 en deze Regels”. Het is dus niet aan Elia om dit vrij te bepalen. Zij dient in coördinatie met de in artikel 9(6) bedoelde partijen te beslissen welke marktactiviteiten al dan niet worden opgeschort.
- artikel 5.2 van het initiële voorstel met de overbodige herhaling van artikel 35(2)a) tot e) van de Europese netcode E&R geschrapt.

De CREG is mening dat hiermee is beantwoord aan haar opmerkingen in de paragrafen 24 en 25 van haar beslissing (B)1941.

Aan de opmerkingen in paragraaf 26 van haar beslissing (B)1941 komt Elia tegemoet in haar aangepast voorstel. Het aantal marktactiviteiten die tijdelijk kunnen worden opgeschort is herleid van 11 naar 7 en de opschortingsregels zijn nu duidelijk afgelijnd voor nationale problemen waar Elia de verantwoordelijkheid draagt om acties te nemen en dus niet internationaal moet coördineren. Het aangepaste voorstel bevat voldoende transparantie, structuur en duiding wat volgens de CREG een gemis was in het initiële voorstel van Elia.

Hoofdstuk 3 Procedure voor de opschorting van de marktactiviteiten

Artikel 6 Algemene beginselen

45. De artikelen 6(1) en (2) van het aangepaste voorstel bevatten de basisbeginselen, nl. het principe van de instandhouding van de marktactiviteiten en bij wijze van uitzondering de mogelijkheid om één of meer marktactiviteiten toch tijdelijk op te schorten indien dit noodzakelijk blijkt om het systeem weer in een normale toestand te brengen.

46. Artikel 6(3) van het aangepaste voorstel bevat een belangrijke bepaling die essentieel is voor de procedures bij systeemherstel en marktopschorting, en behelst de periode van “door de TSB gecontroleerde Dispatching”²⁰ in geval van een black-out. Deze periode start bij aanvang van de hersteltoestand na een black-out en behelst in ieder geval de opschorting van volgende twee marktactiviteiten:

- de aankoop van balanceringsenergie door Elia;
- de publicatie van de onevenwichtsprijs door Elia.

²⁰ Ter verduidelijking is de notie “de periode van door TSB gecontroleerde Dispatching” niet ontleend van de Europese netcode E&R en betreft het een notie die specifiek Elia hanteert en is opgenomen in het herstelplan van Elia dat is goedgekeurd door de minister van energie.

Elia kan bij het ingaan van een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching ook beslissen om een derde marktactiviteit op te schorten:

- de aankoop van balanceringscapaciteit door Elia.

Zolang de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching een wijze van exploitatie van het transmissienet betreft zoals opgenomen en bedoeld in het door de minister goedgekeurde herstelplan van Elia, heeft de CREG geen bezwaren tegen de toepassing van voorgaande marktopschortingsregels.

Tijdens de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching wordt het systeem niet langer meer gestuurd door de markt maar stuurt Elia de elektriciteitsinjecties en -afnamen op basis van (bindende) instructies aan de netgebruikers in overeenstemming met de door de minister van energie goedgekeurde procedures van het herstelplan.

Niettemin zal Elia tijdens de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching gegevens blijven verstrekken opdat de regionale processen operationeel blijven zoals bv. de berekeningen van de day-ahead en intraday capaciteiten die worden gebruikt voor de DA-koppeling en de ID-koppeling voor de uitwisseling met de naburige zones, weliswaar aangepast aan de herstelomstandigheden van het moment. Een opschorting van deze activiteit is geen verantwoordelijkheid van Elia alleen, maar vereist coördinatie met de betrokken elektriciteitsmarktbeheerders (NEMOs) en de TSBs van de verschillende betrokken landen. De CREG ondersteunt deze zienswijze van Elia die verder is uitgewerkt in artikel 6(3) van het aangepaste voorstel.

Artikel 6(4) van het aangepaste voorstel bepaalt wat gebeurt in geval van een noodtoestand van het net.

Artikel 6(6) van het aangepaste voorstel bepaalt dan weer wat gebeurt wanneer de communicatiemiddelen en de instrumenten die Elia nodig heeft om de marktactiviteiten te faciliteren, alsook hun eventuele noodprocessen, niet beschikbaar zijn.

In geval van de beslissing om marktactiviteiten tijdelijk op te schorten, bepaalt artikel 6(7) van het aangepaste voorstel dat de in artikel 9(6) genoemde belanghebbenden onmiddellijk worden geïnformeerd daarvan volgens de communicatieprocedure beschreven in hoofdstuk 5 van de Regels.

Artikel 6 van het aangepaste voorstel komt ook tegemoet aan de opmerkingen van de CREG in de paragrafen 27 tot 32 van haar beslissing (B)1941:

- het begrip “door de TSB gecontroleerde Dispatching” is duidelijk gedefinieerd en wordt consequent gebruikt waardoor het aangepaste voorstel zowel tegemoet komt aan de opmerking in paragraaf 30 van de beslissing (B)1941 als aan de algemene duidelijkheid van het aangepaste voorstel waardoor meerdere andere opmerkingen van de CREG in haar beslissing (B)1941 ter zake vervallen,
- de rationalisering van het aantal marktactiviteiten van 11 naar 7 door met name een duidelijke aflijning van de draagwijdte van het aangepaste voorstel van Elia dat van toepassing is in geval van nationale problemen waar Elia zelf de bevoegdheid en verantwoordelijkheid heeft om op te treden en niet internationaal moet afstemmen, draagt eveneens bij tot het tegemoet komen aan eerdere opmerkingen van de CREG in haar beslissing (B)1941 en de algemene duidelijkheid van het aangepaste voorstel,
- er is duidelijkheid over de aard van de marktactiviteiten die worden en kunnen worden opgeschort in geval van een door de TSB gecontroleerde Dispatching, en wanneer een dergelijke dispatching begint en eindigt,
- de overbodige herhaling van artikel 35(1) en artikel 35(6) van de Europese netcode E&R werd geschrapt,

- artikel 6(5) van het initiële voorstel werd overgebracht naar artikel 7 van het aangepaste voorstel getiteld “Rollen en verantwoordelijkheden”.

Febeliec en FEBEG maakten ook geen specifieke opmerkingen betreffende artikel 6 van het aangepaste voorstel.

De CREG heeft geen opmerkingen bij dit grondig herwerkte artikel 6 van het aangepaste voorstel.

Artikel 7 Rollen en verantwoordelijkheden

47. De artikelen 7(1) en 7(2) van het aangepaste voorstel voorzien dat gedurende een periode van opschorting van één of meer marktactiviteiten de verplichtingen van Elia en de BRP's resp. BSP's met betrekking tot die marktactiviteit(en), zoals uiteengezet in de T&C BRP resp. T&C BSP, opgeschort worden wanneer zij (lees: de uitvoering ervan) onmogelijk worden gemaakt door de opschorting van deze marktactiviteit(en) onverminderd de respectieve verplichtingen van de partijen uit hoofde van deze Regels.

48. In artikel 7(3) van het aangepaste voorstel wordt gepreciseerd dat tijdens een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching de BRP niet verantwoordelijk is voor het behoud van het evenwicht van zijn portefeuille. Elia geeft dan sturing aan de elektriciteitsinjecties en -afnamen in lijn met de goedgekeurde procedures van het herstelplan en dit omwille van efficiëntie van het herstel. In artikel 7(3) van het aangepaste voorstel geeft Elia aan dat bijgevolg de artikelen 15, lid 1, 16.1, lid 1 en 16.2 van de T&C BRP niet van toepassing zijn tijdens een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching en dat zij duidelijk zal meedelen vanaf wanneer de BRPs niet langer verantwoordelijk zijn voor het behoud van het evenwicht van hun portefeuille en vanaf wanneer zij dit opnieuw wel zijn. Deze kennisgevingen gebeuren overeenkomstig artikel 9 van het aangepaste voorstel.

49. Niettemin vraagt Elia in artikel 7(4) van het aangepaste voorstel aan de betrokken partijen die tijdens normale omstandigheden instaan voor het netevenwicht (SA²¹, BRP en BSP) om de beste informatie waarover zij beschikken te blijven verstrekken met betrekking tot de vier in artikel 7(4) opgesomde marktactiviteiten.

Dat de opschorting van deze marktactiviteiten niet de opschorting betekent van het verstrekken van de best mogelijke informatie met betrekking tot die marktactiviteiten door de betrokkenen aan Elia, lijkt op het eerste gezicht mogelijks een tegenstrijdigheid maar bevat toch een logica die toeneemt aan belang naarmate het elektriciteitssysteem herstelt. De CREG begrijpt dat bij een black-out de meeste systemen (gedeeltelijk) “blind” zijn wegens het wegvallen van de spanning maar dat informatiekanaal geleidelijk tijdens het systeemherstel weer geactiveerd worden en de overgang naar een door de markt geregelde dispatching wordt voorbereid naarmate het systeem herstelt. In deze zin ondersteunt de CREG de vraag van Elia om de beste informatie te verstrekken in artikel 7(4) maar kunnen de verantwoordelijke SA, BRP en BSP uiteraard slechts de informatie verstrekken die hun systemen toelaten te verstrekken volgens de vooruitgang van de elektriciteitsvoorziening.

Febeliec merkt tijdens de openbare raadpleging over het aangepaste voorstel van Elia op dat zij de informatieverstrekking die Elia vraagt op basis van “best efforts” begrijpt maar dat er geen klaarheid wordt geboden hoe dit moet gebeuren en hoe deze informatieverstrekking volgens “best efforts” geëvalueerd zal worden gedurende de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching. Elia antwoordt hierop in het consultatieverslag dat de marktopschorting de betrokken marktpartijen niet ontheft van de verplichtingen die blijven gelden tijdens de marktopschorting aangezien het basisprincipe blijft dat de T&C BRP en T&C BSP van toepassing zijn, tenzij de uitvoering van bepaalde verplichtingen onmogelijk wordt. Elia begrijpt echter dat de gevraagde informatieverstrekking niet

²¹ Scheduling Agent

steeds optimaal zal zijn in termen van snelheid van beschikbaarheid en kwaliteit maar onderstreept het belang van een zo goed mogelijke informatieverstrekking voor eenieder om zo efficiënt mogelijk een normale werking van het elektriciteitssysteem te kunnen hervatten. Elia stelt geen boetes te voorzien maar het recht te behouden om op te treden volgens geldende contractuele T&C in geval er sprake is van aangetoonde moedwillige manipulatie, nalatigheid of achterhouden van informatie.

De CREG vindt de opmerking van Febeliec terecht en sluit zich aan bij het antwoord van Elia. Zoals de CREG al meermaals in haar beslissing aangeeft wordt er belang gehecht aan het verslag dat Elia in overeenstemming met artikel 37(6) van de Europese netcode E&R uiterlijk 30 dagen na het herstel van de marktactiviteiten ter beschikking moet stellen.

50. Met de grondige herwerking van artikel 7 komt Elia ook tegemoet aan de opmerkingen van de CREG bij dit artikel in paragrafen 33 en 34 van haar beslissing (B)1941. Het is thans duidelijk dat de artikelen 7(1) en 7(2) van toepassing zijn in geval van een periode van opschorting van één of meer marktactiviteiten, en de artikelen 7(3) en 7(4) in het specifieke geval van een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching. De notie “door de TSB gecontroleerde Dispatching” wordt verduidelijkt in artikel 6(3). De relatie met het gereguleerde BRP-contract wordt verduidelijkt. De herhaling van artikel 25(3) van de Europese netcode E&R wordt geschrapt uit het initiële voorstel, alsook de voetnoot 4 die verwees naar het ontwerp van herstelplan.

Hoofdstuk 4 Herstel van de marktactiviteiten

Artikel 8 Algemene beginselen

51. Artikel 8 uit het initiële voorstel werd integraal geschrapt en komt niet langer voor in het aangepaste voorstel. Dit is te begrijpen omdat de levering van zone-overschrijdende capaciteit niet langer is opgenomen in het aangepaste voorstel van Elia als een marktactiviteit die tijdelijk door haar kan worden opgeschort. Opschorting van deze marktactiviteit vereist namelijk internationale coördinatie terwijl het aangepaste voorstel enkel marktactiviteiten beoogt waarvan de tijdelijke opschorting van belang kan zijn voor het oplossen van nationale problemen waarvoor Elia zelf acties hoort te nemen.

52. Artikel 8 van het aangepaste voorstel (artikel 9 van het initiële voorstel) bevat thans de beginselen die van toepassing zijn in geval van het herstel van de marktactiviteiten. Met toepassing van artikel 8(1) van het aangepaste voorstel zal Elia de marktactiviteiten zo snel mogelijk herstellen aangezien deze een essentiële factor zijn voor de normale werking van het systeem. Rekening houdend met artikel 3(4) van het aangepaste voorstel, bevat artikel 8 richtsnoeren die Elia in beginsel volgt in geval van herstel van marktactiviteiten, tenzij de voorwaarden zijn vervuld om een afwijking hierop te verantwoorden. Dat de artikelen 8(3) tot (8) het karakter van richtsnoeren hebben, wordt bevestigd in artikel 8(2) van het aangepaste voorstel.

53. Artikel 8(3) van het aangepaste voorstel van Elia biedt een richtsnoer over de procedure van herstel van marktactiviteiten en bijgevolg het beëindigen van de fase van door de TSB gecontroleerde Dispatching. De CREG begrijpt dat het loslaten van een dispatching geregeld door Elia en het opnieuw inschakelen van een dispatching geregeld door de markt, een belangrijke inschatting vereist van Elia aan de hand van een reeks parameters. Elia biedt tevens een indicatieve volgorde van de marktactiviteiten die opnieuw worden ingeschakeld. De CREG is van mening dat deze uitwerking beantwoordt aan haar opmerking in paragrafen 37, 38 en 39 van haar beslissing (B)1941. Deze beoordeling moet tevens gezien worden binnen de algemene herwerking van het voorstel waardoor deze aan transparantie en duidelijkheid wint en waardoor de noodzaak van de toevoeging van een overzichtstabel in bijlage verdwijnt.

54. In paragraaf 40 van haar beslissing (B)1941 vraagt de CREG om te verduidelijken hoelang op voorhand Elia zal melden dat de marktactiviteiten worden hersteld. Elia biedt in artikel 8(8) een verduidelijking, onder de vorm van een richtsnoer, waarin Elia aangeeft dat aan de verschillende stakeholders een periode van enkele uren zal worden gegund om zich voor te bereiden op de hervatting van hun gebruikelijke rollen en verantwoordelijkheden en om de dispatching van de eenheden geleidelijk te laten evolueren naar een door de markt geregelde dispatching. De CREG heeft hierover geen specifieke opmerkingen. Verder is tegemoet gekomen aan paragraaf 41 van haar beslissing (B)1941 doordat het aangepaste voorstel is herschreven waardoor een herhaling van artikel 37(7) van de Europese netcode E&R is weggefallen.

Hoofdstuk 5 Communicatieprocedure

Artikel 9 Algemene bepalingen

55. Artikel 10 van het initiële voorstel is artikel 9 geworden in het aangepaste voorstel. Dit artikel werd grondig herwerkt, in het bijzonder om rekening te houden met de opmerkingen van de CREG in haar beslissing (B)1941:

- Artikel 10(1) van het initiële voorstel dat een herhaling inhield van artikel 38(1) van de Europese netcode E&R werd geschrapt en vervangen door een artikel 9(1) dat de communicatieprocedure inleidt in geval dat Elia beslist om bepaalde marktactiviteiten op te schorten,
- In artikel 9(9) van het aangepaste voorstel wordt bepaald dat de in paragraaf 6 vermelde entiteiten verplicht zijn Elia op haar verzoek per e-mail of via om het even welk ander beschikbaar middel ervan op de hoogte te brengen dat hun marktinstrumenten en communicatiesystemen operationeel zijn (artikel 38(3)(e) van de Europese netcode E&R),
- Paragraaf 43 van beslissing (B)1941 is niet langer van toepassing omdat de Regels zijn uitgewerkt voor nationale problemen. Bijgevolg is er geen sprake meer van grensoverschrijdende communicatieprocedures;
- Het tweede deel van artikel 10(7) van het initiële voorstel betreffende een afwijzing van aansprakelijkheid voor de werking van de communicatiekanalen die door externe partijen worden versterkt, die eenzijdig in het voordeel van Elia was, werd geschrapt,
- De overlapping tussen de artikelen 10(2) en 10(8) in het initiële voorstel werd in het aangepaste voorstel ongedaan gemaakt.

De CREG heeft geen verdere bevindingen bij dit artikel 10.

Hoofdstuk 6 Regels inzake de onbalansverrekening in geval van opschorting van de marktactiviteiten

56. Met toepassing van artikel 39(1), eerste lid, eerste zin, van de Europese netcode E&R werkt elke TSB uiterlijk op 18 december 2018 een voorstel uit voor regels inzake onbalansverrekening en de verrekening van balanceringscapaciteit en balanceringsenergie die van toepassing zijn op onbalansverrekeningsperiodes tijdens welke de marktactiviteiten opgeschort waren. In de titel van hoofdstuk 6 en ook in artikel 10(1) van het aangepaste voorstel is (ten opzichte van het initiële voorstel) niet langer sprake van de verrekening van balanceringsenergie aangezien de TSB niet langer biedingen van balanceringsenergie activeert in een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching.

Artikel 10 Algemeen

57. Artikel 10 van het aangepaste voorstel bevat twee belangrijke bepalingen.

58. In artikel 10(1) van het aangepaste voorstel wordt vooreerst bepaald dat de in artikel 11 beschreven regels voor de onbalansverrekening in het geval van opschorting van marktactiviteiten slechts van toepassing zijn gedurende een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching.

Elia bepaalt vervolgens:

“Volgens artikel 7 zijn de BRP's immers niet langer verantwoordelijk voor het behoud van het evenwicht van hun portefeuille in een dergelijke toestand waarin de netgebruikers zich onderwerpen aan de instructies van Elia. Het zou dus niet logisch zijn die BRP's te beboeten door ze te onderwerpen aan het Onevenwichtstarief voor een onevenwicht dat in hun portefeuille tot stand is gebracht op verzoek van Elia. Aangezien de TSB tijdens een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching niet langer biedingen van balanceringsenergie activeert, kan de methode voor de berekening van het Onevenwichtstarief, die gebaseerd is op de prijs van de geactiveerde biedingen, tijdens dergelijke perioden niet worden toegepast.”

Elia voorziet in artikel 11 van het aangepaste voorstel de regels voor verrekening van de onbalansen in de portefeuille van een BRP, die niet langer gegenereerd worden door de injecties en afnames beslist door netgebruikers, maar door de (bindende) instructies tot injectie en afname vanwege Elia tijdens een periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching.

59. In artikel 10(2) van het aangepaste voorstel wordt bepaald dat voor alle andere situaties waarin marktactiviteiten worden opgeschort (bijvoorbeeld wanneer een geïsoleerde activiteit wordt opgeschort na de onbeschikbaarheid van de instrumenten en communicatiemiddelen die Elia gebruikt om deze te faciliteren), de onbalansverrekening wordt uitgevoerd volgens de regels die worden beschreven in de T&C BRP. In artikel 39(1), eerste lid, tweede zin, van de Europese netcode E&R wordt bepaald dat de TSB dezelfde regels kan voorstellen die hij toepast bij normaal bedrijf. Artikel 10(2) van het aangepaste voorstel is bijgevolg conform de Europese netcode E&R.

60. Door de grondige herziening van artikel 10 van het aangepaste voorstel en de duidelijke definitie en afbakening in de tijd van het begrip “periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching”, is Elia ook tegemoet gekomen aan de opmerkingen die de CREG in de paragrafen 46 en 47 van haar beslissing (B)1941 had bij artikel 11 van het initiële voorstel.

Artikel 11 Bepalingen toegepast in geval van een door de TSB gecontroleerde Dispatching

61. In haar beslissing (B)1941 maakte de CREG in de paragrafen 48 tot 55 opmerkingen bij dit artikel (artikel 12 van het initiële voorstel) die te maken hadden met de onduidelijke definiëring van het begrip “door de TSB gecontroleerde Dispatching” en onduidelijkheid omtrent het mechanisme dat in die periode toepassing vindt. Dankzij een duidelijke definiëring in het aangepaste voorstel van de periode waarin Elia de dispatching regelt en het niet langer de markt is die de dispatching regelt, wordt tegemoet gekomen aan de betreffende opmerkingen van de CREG (paragrafen 48 tot 55) van haar beslissing (B)1941. Uiteraard leidt de sturing van stroominjectie- en afname door Elia bij herstel tot onbalansen in de perimeter van iedere BRP terwijl er een algemene balans van injectie en afname in het systeem wordt geregeld door Elia. Tijdens deze door de TSB gecontroleerde Dispatching draagt de BRP geen evenwichtsverantwoordelijkheid maar ligt deze bij Elia die doelgericht het systeem geleidelijk weer onder spanning brengt. Elia heeft die bepalingen grondig herwerkt in artikel 11 van het aangepaste voorstel.

62. Artikel 11(3) van het aangepaste voorstel bepaalt dat de berekening van het onevenwicht van de BRPs overeenkomstig de T&C BRP wordt verder gezet tijdens een periode van door de TSB

gecontroleerde Dispatching. Dit is van belang voor de verrekeningsregels die worden voorgesteld waarbij de BRP optreedt in de verrekening en bijhorende facturatie van de geleverde energie aan het hersteltarief tijdens de door de TSB gecontroleerde Dispatching.

Het hersteltarief bedoeld in artikel 11(4) van het aangepaste voorstel ofwel de formule voor de bepaling van het hersteltarief van toepassing voor de vergoeding van de geïnjecteerde energie (bij bottom-upspanningsherstelstrategie²²) zelf maakt geen deel uit van het aangepaste voorstel en dus ook niet van deze beslissing, maar is een onderdeel van het aangepaste tariefvoorstel van Elia voor de tariefperiode 2024-2027 (zie ook reeds de paragrafen 12 en 18 van deze beslissing). Elia stelt in het consultatieverslag dat zij de opmerkingen bekomen tijdens de openbare raadpleging over het aangepaste voorstel, die te maken hebben met specifiek de formule voor het hersteltarief, zal behandelen in de procedure van tariefvoorstel bij de CREG. Wel geeft Elia in het consultatieverslag toch uitleg over haar voorstel van formule, geeft zij commentaren op het voorstel van FEBEG en gaat zij ook in op haar intentie om de commentaren van FEBEG te behandelen.

Deze opmerkingen over de hersteltarief formule worden niet behandeld in de huidige beslissing van de CREG, maar wel in de beslissing (B)658E/85 over het aangepaste tariefvoorstel.

Er is evenwel onmiskenbaar een relatie tussen de voorliggende verrekeningsregels en het hersteltarief.

Uit de artikelen 11(4) en (8) van het aangepaste voorstel blijkt immers reeds dat:

- Elia de transparantie verzekert door de publicatie van het hersteltarief tijdens de door de TSB gecontroleerde Dispatching opdat de markt de dan geldende elektriciteitsprijs zou kennen, cf. artikel 11(4) van de Regels;
- Elia de financiële neutraliteit verzekert tijdens de door de TSB gecontroleerde Dispatching door de opbrengsten van afgenomen elektriciteit gelijk te stellen aan de kosten voor de opwekking van de betreffende elektriciteit, cf. artikel 11(8) van de Regels;
- Elia een hersteltarief voorziet in overeenstemming met de tariefmethodologie bedoeld in artikel 12, §2, eerste lid, van de elektriciteitswet, cf. artikel 11(4) van de Regels..

In haar beslissing (B)658E/85 komt de CREG tot het besluit dat het voorgestelde uniek hersteltarief onder meer beantwoordt aan de principes van verrekening conform de Europese netcode E&R.

Indien er (tevens) energie wordt geïnjecteerd vanuit het buitenland op vraag van Elia (top-downherstelstrategie) zal deze energie vergoed worden door Elia op basis van de dan geldende akkoorden met de betrokken TSBs. Dit is wat volgt uit artikel 11(7) van het aangepaste voorstel.

Bijgevolg betreffen de voorgestelde verrekeningsregels in feite de facturatieregels die Elia toepast voor de energie tijdens de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching. Elia geeft gedurende die periode zelf instructies aan de elektriciteitsproducenten om elektriciteit te injecteren (bottom-up spanningsherstelstrategie) en/of aan de naburige TSBs voor injecties aan de grens (top-downspanningsherstelstrategie) en geeft zelf sturing aan de opeenvolgende lijnen die geleidelijk weer onder spanning kunnen worden gezet in overeenstemming met haar herstelplan goedgekeurd door de minister van energie.

²² Het hersteltarief is van toepassing op geïnjecteerde energie van in België gelegen productie-eenheden op instructie van Elia (bottom-upspanningsherstelstrategie).

63. In artikel 11(5) van het aangepaste voorstel wordt bepaald dat het herstellertarief toegepast tijdens de periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching door Elia aan de BRPs wordt gefactureerd (gecrediteerd) voor de afgenomen (geïnjecteerde) energie²³, die overeenkomstig de voorwaarden van de T&C BRP, verbonden is aan hun perimeter. FEBEG uit geen bedenkingen betreffende de rol die de BRPs krijgen in de verrekeningsregels. Febeliec is van mening dat de facturatiere relatie Elia - BRP voor de verrekening van de energie tijdens de door de TSB gecontroleerde Dispatching een te verkiezen optie is boven de alternatieve optie om de toegangshouders/DSOs te factureren voor de afgenomen energie. De alternatieve optie via de toegangshouders houdt veel risico's en valkuilen in, aldus Febeliec, zoals het risico op dubbele facturatie dat onaanvaardbaar zou zijn voor Febeliec. De tweede optie zou ook tot problemen in de DSO netten kunnen leiden gezien (sommige) netgebruikers in de DSO netten hun eigen toegangshouder kunnen zijn, wat overigens nog meer problemen zou creëren in die alternatieve benadering.

De CREG kan de keuze van Elia voor een facturatieregeling via de BRPs aanvaarden. Mocht alsnog deze regeling in de praktijk tekortkomingen kennen, zal deze uiteraard voor de toekomst moeten worden gehervalueerd en zo nodig herzien.

64. Elia verduidelijkt in artikel 11(8) van het aangepaste voorstel dat, om de financiële neutraliteit van Elia te waarborgen in overeenstemming met artikel 39, paragraaf 3, punt a), van Verordening 2017/2196, het verschil tussen de som van alle energieaankoopkosten (alle door de elektriciteitsproductie-eenheden geïnjecteerde energie zoals omschreven in artikel 11(4) en, indien van toepassing, ingevoerde energie als gevolg van een top-downherstelstrategie voor het opnieuw onder spanning plaatsen) en de som van alle inkomsten uit energieverkoop voor de gehele periode van door de TSB gecontroleerde Dispatching, zoals beschreven in artikel 11(4) hierboven, volledig wordt gerecupereerd (indien het verschil positief is) of teruggegeven (indien het verschil negatief is) via de transmissietarieven. Hiermee beantwoordt Elia inderdaad aan de financiële neutraliteit in overeenstemming met artikel 39(3) van de Europese netcode E&R.

65. De doorrekening door de BRPs van het herstellertarief, dat Elia hen factureert, aan de leveranciers/eindafnemers maakt geen deel uit van de voorgestelde verrekeningsregels en is overigens een niet gereguleerde activiteit die in principe wordt overgelaten aan de markt. De CREG gaat er vanuit dat de doorrekening van het herstellertarief aan de uiteindelijke eindafnemers neutraal is en er geen marges worden genomen omwille van bv. de schaarste tijdens het herstel. Overigens is het proces van geleidelijk herstel van de elektriciteitsvoorziening en dus de mogelijkheid om weer elektriciteit af te nemen, geen keuze van de eindafnemer op basis van vraag en aanbod maar is dit een geleidelijk proces onder regie van Elia in overeenstemming met de goedgekeurde procedures van het herstel en met het oog op een spoedig en efficiënt hervatten van een normale elektriciteitsvoorziening.

66. Betreffende artikel 11(7) van het aangepaste voorstel heeft de CREG de volgende opmerkingen. In dit artikel wordt bepaald dat, indien Elia een top-downherstelstrategie voor het opnieuw onder spanning plaatsen toepast zoals aangegeven in artikel 27 van Verordening 2017/2196, de resulterende ingevoerde energie financieel gecompenseerd wordt overeenkomstig de geldende bilaterale contractuele regelingen tussen Elia en haar naburige TSB's.

Vooreerst dringt de CREG erop aan dat de huidige besprekingen die Elia voert met de naburige TSBs spoedig uitmonden in contractuele afspraken.

Deze afspraken over de financiële compensaties zouden volgens de CREG de algemene principes inzake o.m. proportionaliteit, niet-discriminatie en transparantie moeten respecteren en dus ook een controle door de CREG (en regulatoren van de betrokken buurlanden) moeten toelaten.

²³ Dus onafhankelijk of de energie verkregen is via de bottom-upspanningsherstelstrategie ofwel de top-downspanningsherstelstrategie.

De CREG maakt voorbehoud om te evalueren, in samenwerking met Elia en de regulatoren van de betrokken buurlanden, op welke manier deze aspecten best worden behandeld in de toekomst, al dan niet in het kader van de verrekeningsregels bedoeld in de Europese netcode E&R.

67. Wat betreft tenslotte artikel 11(9) en artikel 11(10) van het aangepaste voorstel in verband met de verdere voorwaarden van facturering en betaling van het herstellertarief heeft de CREG geen opmerkingen.

68. De CREG is van mening dat de verrekeningsregels in artikel 11 van het aangepaste voorstel beantwoorden aan de vereisten van de Europese netcode E&R. Verder heeft de openbare raadpleging geen elementen opgeworpen die aansturen op een noodzakelijke aanpassing van de verrekeningsregels. FEBEG onderstreept de principes van transparantie, financiële neutraliteit en kostenreflectiviteit die Elia overigens volgt bij de bepaling van de verrekeningsregels.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 12 Inwerkingtreding

69. Ingevolge de opmerkingen van de CREG in paragraaf 60 van haar beslissing (B)1941 bij artikel 15 “Uitvoering” van het initiële voorstel heeft Elia artikel 15 vervangen door een artikel 12 “Inwerkingtreding”. De CREG merkte immers op dat artikel 15 van het initiële voorstel dat uitging van een goedkeuring door de CREG van een set van regels, waarbij het voor de regulator onduidelijk/onzeker was of en wanneer zij geïmplementeerd zouden worden gezien de uitvoering ervan onderworpen werd aan een vijftal voorwaarden, geen enkele garantie inhield dat haar goedkeuring zou bijdragen aan het waarborgen van de operationele veiligheid. A priori zag de CREG geen reden waarom de regels, van zodra goedgekeurd, niet meteen in werking kunnen treden.

Artikel 12(1) van het aangepaste voorstel bepaalt thans dat de Regels in werking treden wanneer de laatste van de volgende twee ogenblikken is bereikt: binnen de [30] werkdagen na hun goedkeuring door de CREG of de inwerkingtreding van de tarieven voor de tariefperiode 2024-2027. Eveneens wordt daarin bepaald dat de Regels integraal deel uitmaken van de T&C BRP en BSP overeenkomstig artikel 18, lid 2, van Verordening 2017/2125 en aan de T&C BRP en BSP worden toegevoegd. Elia stelt de BRP en BSP binnen de [20] werkdagen hiervan in kennis nadat de CREG deze Regels heeft goedgekeurd.

De CREG is van mening dat, gezien de complementariteit van de huidige Regels met het herstellertarief goedgekeurd voor de tariefperiode 2024-2027²⁴, deze Regels in werking moeten treden op de datum van inwerkingtreding van dit herstellertarief. Artikel 12(1) van het aangepaste voorstel moet bijgevolg zo worden toegepast dat de inwerkingtreding van de Regels samenvalt met de inwerkingtreding van het herstellertarief, d.w.z. op 1 januari 2024.

Verder voorziet artikel 18(2) van EBGL inderdaad dat de regels bedoeld in de artikelen 36 en 39 van de Europese netcode E&R deel uitmaken van de T&C BRP en T&C BSP van zodra deze zijn goedgekeurd²⁵:

“De in lid 1 bedoelde voorwaarden omvatten ook de regels voor de opschorting en herneming van marktactiviteiten overeenkomstig artikel 36 van Verordening (EU) 2017/2196, en de regels voor verrekening in geval van marktopschorting overeenkomstig artikel 39 van Verordening (EU) 2017/2196, zodra deze zijn goedgekeurd overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EU) 2017/2196.”

De CREG is van mening dat de kennisgeving van de goedgekeurde Regels aan de BRP en BSP onverwijld na deze goedkeuringsbeslissing moet plaatsvinden. Ingevolge artikel 10.1.1 van de T&C BRP²⁶ en bv. artikel I.10.1 van de T&C BSP FCR²⁷, moet de kennisgeving door Elia gebeuren zodat, voor in uitvoering zijnde contracten, nog 14 dagen liggen tussen de kennisgeving en de inwerkingtreding van de nieuwe regels. De termijn van 20 werkdagen in artikel 12(1) van het aangepaste voorstel, waarbij Elia het getal “20” tussen vierkante haken heeft geplaatst, moet zo nodig worden aangepast om het voormelde in acht te nemen.

70. Artikel 12(2) van het aangepaste voorstel voorziet in een afwijking van de bepalingen in artikel 12(1) wat betreft artikel 9, punten 2 tot 7. Er wordt voorzien dat artikel 9, punten 2 tot 7, in werking treden op de dag van de kennisgeving op de website van Elia van de invoering door Elia van de

²⁴ Bij de beslissing (B)658E/85, zie voetnoot 14.

²⁵ Artikel 14.2 van het initiële voorstel dat bepaalde dat de Algemene Voorwaarden BRP ter goedkeuring aan de regulator moeten worden voorgelegd, enkel en alleen om de huidige regels, van zodra goedgekeurd, daarin op te nemen, werd terecht geschrapt in het aangepaste voorstel ingevolge de opmerking van de CREG in paragraaf 59 van haar beslissing (B)1941.

²⁶ <https://www.elia.be/nl/elektriciteitsmarkt-en-systeem/de-rol-van-de-brp/brp-woorden>.

²⁷ <https://www.elia.be/en/electricity-market-and-system/system-services/keeping-the-balance/fcr>

noodzakelijke IT-systemen, en op zijn laatste binnen 6 maanden na de inwerkingtreding van deze Regels.

Artikel 38(4), eerste zin, van de Europese netcode E&R voorziet immers dat alle kennisgevingen en updates door de TSB('s), NEMO('s) en andere entiteiten die zijn aangewezen of gemachtigd om de in lid 3 bedoelde marktfuncties uit te oefenen, op de website van die entiteiten worden gepubliceerd. Elia moet dus IT-systemen hebben die deze kennisgevingen via de website mogelijk maken.

Verder wordt in artikel 12(2) van het aangepaste voorstel bepaald dat in de tussentijd de beoogde communicatie gebeurt in overeenstemming met artikel 38(4), 2de zin, van Verordening 2017/2196. In de tussentijd zal Elia bijgevolg communiceren per e-mail of via om het even welk ander beschikbaar middel.

De CREG kan akkoord gaan met deze bepaling die Elia een redelijke termijn laat voor implementatie van de noodzakelijke IT-systemen.

71. In artikel 12(3) van het aangepaste voorstel wordt bepaald, in afwijking van punt 1, dat indien het in artikel 11, lid 4, bedoelde tarief zou worden aangepast en het niet langer één enkel tarief omvat voor de aan de BRP gefactureerde afnames en injecties, artikel 11 overeenkomstig dient te moeten worden aangepast en te worden vergezeld van een nieuw uitvoeringsplan alvorens het ter goedkeuring en inwerkingtreding aan de CREG wordt voorgelegd.

De CREG kan aanvaarden dat Elia dit voorbehoud inbouwt voor het geval de aanpak inzake het huidig beoogde herstellertarief wijzigt.

72. De CREG vraagt aan Elia om deze regels meer in het algemeen tijdig te herzien indien er geen overeenstemming meer is met het geldend herstelplan en/of de internationaal gecoördineerde regels onder de betrokken TSBs. Dit naast eventuele andere ontwikkelingen die een actualisatie van de regels vereisen.

Artikel 13 Taal

73. Artikel 13 van het aangepaste voorstel bepaalt inzake de taal dat de referentietalen van de Regels het Nederlands en het Frans zijn en de Engelse versie geldt ter informatie. Er wordt voor alle duidelijkheid aan toegevoegd dat in geval van tegenstrijdigheid tussen de door Elia gepubliceerde Engelse versie en een versie in een nationale taal, de versie in de nationale taal doorslaggevend is.

De CREG heeft hierbij geen opmerkingen.

4. CONCLUSIE

74. Overwegende de bevoegdheid van de CREG tot goedkeuring van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten met toepassing van artikel 4(2)(e) en (f) en artikel 4(3) van de Europese netcode E&R,

Overwegende de beoordeling van de CREG vervat in deel 3 van deze beslissing,

Beslist de CREG om het aangepaste voorstel van Elia van regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, ontvangen op 18 juli 2023, goed te keuren,

Beslist de CREG dat deze Regels in werking treden op de datum van inwerkingtreding van de goedgekeurde tarieven voor de tariefperiode 2024-2027 (waaronder het uniek herstellatarief), d.w.z. op 1 januari 2024,

Vooraleer tot publicatie van deze Regels op haar website en kennisgeving aan de BRPs en BSPs over te gaan, dient Elia weliswaar in de Nederlandstalige versie van de Regels de redactionele correcties door te voeren vermeld in paragrafen 28 en 29 van deze beslissing teneinde de onderlinge coherentie tussen de Franstalige en Nederlandstalige versie te verzekeren; tevens vraagt de CREG om rekening te houden met wat uiteengezet wordt in paragraaf 69 van deze beslissing,

De CREG vraagt aan Elia om in het verslag dat ze moet bezorgen overeenkomstig artikel 37(6) van de Europese netcode E&R, aan te tonen dat een afwijking in voorkomend geval van de artikelen 5, 6 en 8 van deze Regels die als richtsnoeren kwalificeren, tot een meer doeltreffend optreden leidt om het elektriciteitssysteem te herstellen na een black-out, rekening houdend met wat uiteengezet wordt in de paragrafen 14, 30 en 31 van deze beslissing,

De CREG vraagt aan Elia om de CREG tijdig te informeren indien zij de intentie heeft om het door de CREG goedgekeurde herstellatarief te wijzigen zodat de CREG ook tijdig kan evalueren of de verrekeningsregels aanpassing verdienen, zoals uiteengezet wordt in paragraaf 19 van deze beslissing,

Zoals uiteengezet in paragraaf 13 van deze beslissing, volgt de CREG de Europese harmonisatie-discussie betreffende (nationale) marktopschortingsregels op en rekent erop dat Elia de CREG ook tijdig informeert mocht een actualisatie van de thans goedgekeurde Regels vanuit dit oogpunt noodzakelijk zijn,

De CREG vraagt aan Elia om geïnformeerd te blijven over de besprekingen tussen transmissiesysteembeheerders betreffende een (internationale) coördinatie/harmonisatie van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten in het geval van een grensoverschrijdend systeemherstel als bedoeld in paragraaf 13 van deze beslissing,

De CREG vraagt verder aan Elia om deze Regels tijdig te herzien indien er geen overeenstemming meer is met het geldend herstelplan en/of de internationaal gecoördineerde regels onder de betrokken transmissiesysteembeheerders, dit naast eventuele andere ontwikkelingen die een actualisatie van de regels vereisen (paragraaf 63 van deze beslissing),

De CREG vraagt tenslotte aan Elia om geïnformeerd te blijven over de vorderingen van de besprekingen en de uiteindelijke bilaterale akkoorden met de naburige transmissiesysteembeheerders over de bepaling van de compensaties bij een top-downspanningsherstelstrategie, bedoeld in paragraaf 66 van deze beslissing. De CREG dringt aan dat de huidige besprekingen die Elia voert met de naburige transmissiesysteembeheerders spoedig uitmonden in contractuele afspraken en verwijst naar het voorbehoud gemaakt in paragraaf 66 van deze beslissing.

////

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Ilse TANT
Directeur

Koen LOCQUET
Voorzitter van het Directiecomité

BIJLAGE 1

Het aangepaste voorstel van Elia van de overeenkomstig artikel 36(1) van de Europese netcode E&R opgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de overeenkomstig artikel 39(1) van de Europese netcode E&R opgestelde specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten (in het Nederlands en in het Frans)

BIJLAGE 2

Het aangepaste voorstel van Elia bedoeld in Bijlage 1 met de bijgehouden wijzigingen ten opzichte van het consultatiedocument (in het Nederlands en in het Frans)

BIJLAGE 3

De toelichtingsnota van Elia bij de openbare raadpleging dd. 7 april 2023

BIJLAGE 4

Het consultatieverslag van Elia van 17 juli 2023 en de ontvangen antwoorden